

Specialist bij
ongewenste zwangerschap
en afstammingsvragen

LATAR 2015 - 2017

De Landelijke Afstand Ter Adoptie Registratie

De Landelijke Afstand Ter Adoptie Registratie 2015 - 2017

Den Bosch: november 2018
Auteurs: Astrid Werdmuller en Sophie Bolt
© 2018 Fiom

www.fiom.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Inleiding.....	5
Resultaten: cijfers en trends	9
1. Hoe vaak komt het voornemen of besluit tot afstand ter adoptie voor in Nederland?	9
<i>Cijfers voornemens afstand ter adoptie</i>	9
2. Wat zijn de socio-demografische kenmerken van de vrouwen die overwegen of besluiten hun kind af te staan ter adoptie?	11
<i>Leeftijd van de vrouwen</i>	11
<i>Migratieachtergrond</i>	12
<i>Burgerlijke staat en woonsituatie</i>	13
<i>Religie</i>	15
<i>Stadium zwangerschap bij ontdekking en bij aanmelding</i>	16
<i>Geheimhouding</i>	19
3. Wat zijn de omstandigheden en motieven die ertoe leiden dat de vrouw besluit afstand te doen ter adoptie?	20
4. Wat is bekend over de biologische vader en over het kind?	23
<i>Betrokkenheid van de biologische vader</i>	23
<i>Geslacht van de afgestane kinderen</i>	24
Belangrijkste bevindingen en conclusies	25
Aandachtspunten en aanbevelingen	28
Referenties	31
Bijlage.....	32

Voorwoord

Een onbedoelde zwangerschap kan iedereen overkomen. Veel mensen hebben vooraf een duidelijk idee wat ze zouden doen als dit hen zou gebeuren. Eenmaal zelf in de situatie, kunnen er toch twijfels en onzekerheden bestaan over de te maken keuze.

In Nederland heb je de mogelijkheid om de zwangerschap uit te dragen en het kind zelf op te voeden, te plaatsen in een langdurig pleeggezin of ter adoptie af te staan. Daarnaast mag je wettelijk tot een zwangerschapsduur van 24 weken kiezen voor abortus.

Wanneer vrouwen (en mannen) geen andere optie zien dan hun kind ter adoptie af te staan, leidt dit regelmatig tot onbegrip. Om beter te begrijpen wat de redenen kunnen zijn en om wie het gaat, heeft Fiom gegevens over hen verzameld en verwerkt tot dit onderzoeksrapport: de Landelijke Afstand Ter Adoptie Registratie (LATAR). De gegevens zijn afkomstig van de protocolpartners rond een voornemen tot afstand ter adoptie. De LATAR biedt inzicht in de omvang, achtergrond en omstandigheden van de groep vrouwen (en soms ook mannen) die overwegen of besluiten om hun kind ter adoptie af te staan.

De LATAR is een goed voorbeeld van hoe praktijkkennis en onderzoek elkaar kunnen versterken: door in samenwerking met partners uit het veld gegevens te verzamelen, te verrijken en weer terug te geven aan het veld. Dit heeft als belangrijkste doel om gezamenlijk vrouwen en mannen die in deze situatie terecht zijn gekomen, zo goed mogelijk te ondersteunen bij het nemen van een onomkeerbare beslissing met levenslange consequenties.

Veel dank aan collega's van Fiom Amsterdam, Fiom Utrecht, Fiom Rotterdam¹, Siriz en Raad voor de Kinderbescherming voor het beschikbaar stellen van de informatie waardoor er een landelijk beeld ontstaat. Dit is een mooie aanvulling op de landelijke abortusregistratie (LAR)² en informatie over tienermoeders (CBS).

Ellen Giepmans

Directeur – bestuurder Fiom

¹ Fiom Rotterdam is eind 2015 opgeheven, dus heeft alleen gegevens kunnen aanleveren over 2015.

² <https://www.rutgers.nl/feiten-en-cijfers/kennisdossiers/zwangerschap-en-abortus/landelijke-abortus-registratie>

Inleiding

Vanaf de jaren 30 begeleidt Fiom vrouwen die onbedoeld zwanger zijn. Sinds de adoptiewet in 1956 is het wettelijk mogelijk bij een onbedoelde zwangerschap het kind af te staan ter adoptie. Naar schatting hebben vanaf die tijd 15.000 tot 20.000 vrouwen – en soms mannen – afstand gedaan van hun kind. Lang niet altijd was er sprake van een echte keuze. Ongehuwd moederschap was nog een groot taboe in Nederland en heel wat vrouwen werden onder druk gezet hun kind af te staan (Kok et al., 2017). De piek in het aantal keren dat afstand is gedaan ter adoptie ligt eind jaren zestig, begin jaren zeventig bij 1000 tot 1200 keer per jaar.

Het is niet precies te achterhalen hoe vaak afstand ter adoptie voorkwam in Nederland. De beschikbare cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) over het aantal binnenlandse adopties bevatten namelijk zowel afstand ter adoptie als stiefouderadoptie. Afstand ter adoptie werd tot voor kort niet apart geregistreerd.

Fiom heeft daar verandering in gebracht. In 2014 is zij als specialist op het gebied van onbedoelde zwangerschap gestart een aantal gegevens over afstand ter adoptie bij te houden. Sinds 2015 haalt zij uitgebreide informatie op over de jaarlijkse voornemens tot afstand ter adoptie in Nederland. Dit heeft geresulteerd in de Landelijke Afstand Ter Adoptie Registratie, kortgezegd de LATAR.

De LATAR registratiegegevens kunnen gebruikt worden ten behoeve van kennisbevordering, kwaliteitsverbetering, beleidsontwikkeling en bevordering van begrip voor afstand ter adoptie.

- **Kennisbevordering**

De LATAR biedt inzicht in de omvang, achtergrond en omstandigheden van de groep vrouwen/mannen³, die overwegen of besluiten om hun kind af te staan ter adoptie. Er zijn diverse begeleidende organisaties betrokken bij een voornemen tot afstand, ieder met zijn eigen registratiesysteem. De LATAR zorgt er voor dat de getallen van de verschillende organisaties samenkomen, zodat er één beeld ontstaat over de situatie in Nederland.

- **Kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling**

Afstand ter adoptie is een ingrijpende beslissing met grote gevolgen voor alle betrokkenen. Dit vraagt om zorgvuldige begeleiding afgestemd op betrouwbare informatie om gericht aan te kunnen sluiten op behoeftes en in te kunnen spelen op ontwikkelingen. De begeleidende instanties hebben samenwerkingsafspraken vastgelegd in het Afstandsprotocol (Protocol Afstand ter Adoptie, 2015). Het is van meerwaarde dat duidelijk is waar dit toe leidt. Wat komt er uit de zorgtrajecten, hoe kunnen we de werkwijze versterken? De LATAR biedt een beeld van de groep vrouwen die een voornemen hebben om hun kind af te staan ter adoptie en de keuze die zij uiteindelijk maken. Deze informatie biedt ingangen om aanbevelingen op te stellen voor betere ondersteuning van de doelgroep. Ook kan de informatie uit de LATAR beleidsmakers helpen om beleid te ontwikkelen gebaseerd op de praktijk.

³ Voor de leesbaarheid en omdat de biologische vader vaak niet betrokken is bij het besluit tot afstand, spreken we in het vervolg voornamelijk over 'vrouwen'. Zie voor meer informatie 'Resultaten 4. Wat is bekend over de biologische vader en het kind?'

- **Bevordering begrip en doorbreken taboe**

Maatschappelijk gezien is afstand doen nog vaak een taboe. Het blijft voor menigeen onvoorstelbaar dat in Nederland ouders hun kind afstaan ter adoptie. Dit leidt tot vooroordelen en verkeerde veronderstellingen. Meer zicht op omstandigheden en motieven bij afstand ter adoptie genereert nieuwe kennis die kan bijdragen aan juist zicht en het doorbreken van dit taboe.

Vraagstelling

Om bovenstaande doelen te bereiken, is de volgende centrale vraag gesteld:

Wat zijn de omstandigheden en motieven van vrouwen die overwegen of besluiten hun kind af te staan ter adoptie in de periode 2015 t/m 2017?

Daarbij zijn de volgende deelvragen gehanteerd:

1. *Hoe vaak komt het voornemen afstand ter adoptie voor in Nederland?*
2. *Wat zijn de socio-demografische kenmerken van de vrouwen die overwegen of besluiten hun kind af te staan ter adoptie?*
3. *Wat zijn de omstandigheden en motieven die ertoe leiden dat de vrouw besluit afstand te doen ter adoptie?*
4. *Wat is bekend over de biologische vader en over het kind?*

Wat is een voornemen tot afstand ter adoptie?

Als een vrouw onbedoeld zwanger is en niet zelf voor haar kind denkt te kunnen zorgen, kan ze overwegen om afstand te doen ter adoptie. Dit noemen we een 'voornemen tot afstand'. Hier zijn verschillende organisaties bij betrokken die met elkaar een afstandsprotocol hanteren. De Raad voor de Kinderbescherming is verantwoordelijk voor het juiste verloop van de procedure en voor het bewaken van de planning en voortgang. Jeugdzorg is verantwoordelijk voor het kind. Fiom - of soms Siriz - begeleidt de moeder en indien betrokken de biologische vader. In het afstandsprotocol zijn afspraken vastgelegd over de begeleiding en gang van zaken. Zo heeft de moeder na de bevalling een bedenktijd van drie maanden om een besluit te nemen. De baby wordt in die periode in een tijdelijk pleeggezin geplaatst. Als de moeder drie maanden na de bevalling besluit tot afstand ter adoptie gaat de baby naar aspirant-adoptieouders. Deze ouders kunnen als ze een jaar voor het kind gezorgd hebben de adoptie aanvragen. De afstand ter adoptie is pas wettig als de adoptie is uitgesproken door de rechter. Tot die tijd kan de moeder er nog op terugkomen. Als ze dat doet, zal de Raad voor de Kinderbescherming de situatie onderzoeken en een advies schrijven aan de Rechtbank over wat te doen. De rechter beslist, waarbij het belang van het kind centraal staat.

In de LATAR wordt als een voornemen tot afstand beschouwd de situatie dat de moeder – en indien betrokken de vader - gedurende een bepaalde tijdspanne overweegt om haar/zijnkind af te staan ter adoptie. Als de vrouw na één gesprek op grond van de informatie die ze krijgt besluit geen afstand te doen wordt dit niet gezien als een voornemen tot afstand en dus niet opgenomen in de LATAR. Als ze dit na meerdere gesprekken besluit wel. Dit staat los van het moment waarop het besluit genomen wordt, dit kan vóór de bevalling zijn of erna.

Methoden

In de LATAR wordt via een digitale vragenlijst informatie over de voornemens tot afstand ter adoptie in Nederland opgehaald. De vragenlijst bestaat uit 42 items, betreffende de aanmelding en het stadium van de zwangerschap, gegevens over de moeder, omstandigheden en motieven, de biologische vader/verwekker, het kind en de uiteindelijke keuze. De hulpverlener die de vrouw/man begeleid heeft bij haar keuze vult de itemlijst in.

Voor het invullen van de itemlijsten benadert Fiom de instanties die de moeder volgens het afstandsprotocol in deze situatie begeleiden (Protocol Afstand ter adoptie, 2015): de eigen Stichting Fiom, de grootstedelijke Fiom-bureaus (Amsterdam, Utrecht, Rotterdam in 2015) en Siriz. Daarnaast haalt Fiom sinds 2016 informatie op bij de Raad voor de Kinderbescherming, omdat die betrokken is bij elk geval waarin een baby geboren wordt en in het gezag voorzien moet worden. De Raad levert informatie over de situaties waarbij de moeder die afstand overwoog niet door Fiom of Siriz begeleid is.

De gegevens van 2015, 2016 en 2017 betreffen de vrouwen met een voornemen tot afstand ter adoptie die in dat jaar zijn aangemeld. Het stadium van de zwangerschap bij aanmelding verschilt, hetgeen betekent dat de geboorte van de baby in dat jaar kan zijn maar ook in het er op volgende jaar.

Het rapport is beschrijvend van aard. Beschrijvende statistiek is uitgevoerd met behulp van de computersoftware SPSS voor statistische analyses. Daarnaast zijn de omstandigheden en motieven die de hulpverleners hebben beschreven gecodeerd en gecategoriseerd in Excel. De eerste auteur heeft de eerste indeling in categorieën gemaakt en vervolgens de indeling besproken met de tweede auteur. Sommige motieven konden onder meerdere categorieën vallen, deze zijn geplaatst in de brede categorieën "Ontregeld leven / te weinig draagkracht" en de categorie "Overig". In totaal zijn er vijf categorieën samengesteld en vervolgens zijn de data overgezet naar SPSS en is een multiple response variabele gemaakt om de antwoorden in één keer te analyseren (Grotenhuis & Matthijssen, 2006).

Limitatie onderzoek

Er kan niet worden gegarandeerd dat de LATAR registratie 100 procent dekkend is. In principe zijn alle door professionele organisaties gemelde voornemens tot afstand ter adoptie uit 2015-2017 in kaart gebracht. Uitzondering zijn de vrouwen die geen hulp zochten bij Fiom of Siriz én die al vóór de bevalling afzagen van hun voornemen tot afstand waardoor ze niet met de Raad voor de Kinderbescherming in aanraking kwamen. Zo is er sinds 2016 een aantal vrouwen begeleid door Stichting Beschermd Wieg. De stichting werkt niet mee aan het aanleveren van gegevens. Het aantal voornemens tot afstand ter adoptie in Nederland ligt dus iets hoger dan in deze rapportage weergegeven.

Een andere limitatie is dat de Raad voor de Kinderbescherming pas sinds 2016 informatie aanlevert. Dit betekent dat de voornemens afstand ter adoptie in 2015 waarbij Fiom of Siriz niet betrokken waren niet in de LATAR zijn opgenomen. Dit betreft hoogstens enkele vrouwen die niet open stonden voor hulpverlening. Daarnaast zijn de vrouwen wier kind te vondeling gelegd, is niet opgenomen in de LATAR, ook al is hun kind geadopteerd. De registratie betreft alleen de vrouwen met wie contact is geweest door een organisatie.

Een laatste punt is dat de gegevens over een bepaald jaar gepresenteerd in dit onderzoeksverslag verzameld zijn in de periode februari tot mei van het jaar erna. Zo gaat de informatie van 2017 over de moeders die in 2017 zijn aangemeld met een voornemen tot afstand. Sommige van de kinderen zijn pas geboren eind 2017 of in 2018. Deze kinderen zullen eind 2018 of in 2019 worden

geadopteerd, aangezien de adoptieouders pas nadat ze een jaar voor het kind gezorgd hebben de adoptie kunnen aanvragen. Tot die tijd is het besluit tot afstand ter adoptie nog niet definitief dus niet met zekerheid te zeggen. Een heel enkele keer komt een vrouw toch vlak voor de wettelijke adoptie terug op haar besluit. Dit kan betekenen dat de adoptie niet doorgaat. Deze informatie is niet altijd bij Fiom bekend en is dan dus ook niet in deze registratie opgenomen. De hier gepresenteerde gegevens moeten in dat licht gezien worden.

Resultaten: cijfers en trends

In dit hoofdstuk worden de registratiegegevens betreffende de jaren 2015-2017 belicht aan de hand van de onderzoeksvragen. Bij de meeste figuren wordt verwezen naar de uitgebreide tabellen met cijfers die staan in de bijlage.

1. Hoe vaak komt het voornemen of besluit tot afstand ter adoptie voor in Nederland?

Cijfers voornemens afstand ter adoptie

In 2015-2017 overwogen 196 moeders – en indien betrokken de biologische vaders – hun kind af te staan ter adoptie, dat zijn gemiddeld 65 voornemens tot afstand per jaar. De vrouwen zijn begeleid door verschillende instanties (zie Tabel 1).

Tabel 1. De begeleidende instantie van de vrouwen met voornemen tot afstand in de periode 2015-2017

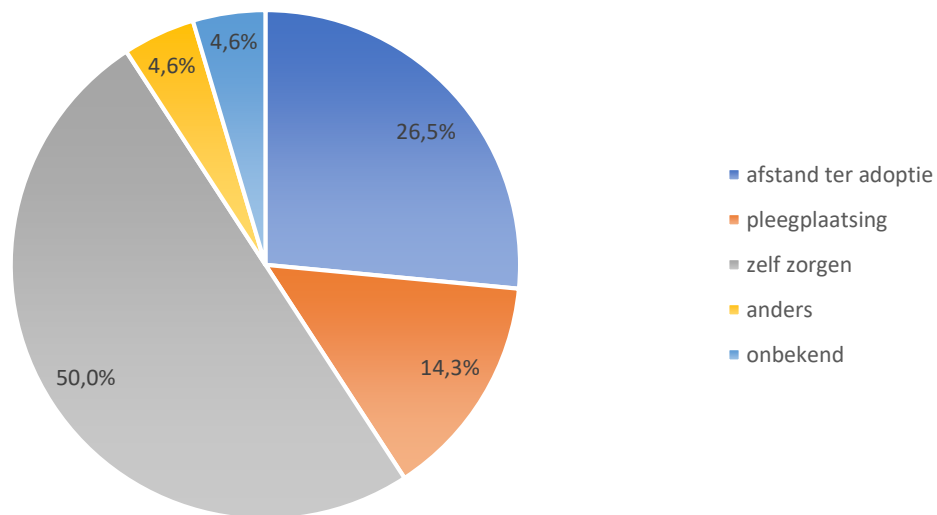
Begeleidende instantie	2015	2016	2017	2015-2017
Stichting Fiom	49	46	44	139
Fiom grote steden*	17	8	9	34
Siriz	8	3	5	16
Raad voor de Kinderbescherming**	***	3	4	7
Totaal	74	60	62	196

* Dit betreft Fiom Rotterdam (2015), Fiom Amsterdam en Fiom Utrecht. Stichting Fiom is de landelijke Fiom-organisatie.

** Dit zijn de situaties waarbij geen medewerker van Fiom of Siriz betrokken was.

*** Het aantal in 2015 is niet bekend omdat Fiom pas vanaf 2016 gegevens ophaalt bij de Raad.

Een onbedoeld zwangere vrouw met een voornemen tot afstand ter adoptie heeft drie opties: zelf voor het kind zorgen, het kind afstaan ter adoptie, of (langdurige) pleegzorg. Abortus is voor de vrouwen met een voornemen tot afstand doorgaans geen overweging: óf de zwangerschap is te ver gevorderd, óf ze hebben al besloten geen abortus te willen. In Figuur 1 staat een overzicht van de gemaakte keuzes bij een voornemen tot afstand ter adoptie in de periode 2015-2017. Figuur 1 laat zien dat de meerderheid van de 196 vrouwen die het voornemen hebben tot afstand ter adoptie hier uiteindelijk van af ziet. In de genoemde periode komen 135 vrouwen (68.9%) tot een andere keuze. 98 vrouwen (50%, n=196) besluiten om toch zelf voor haar kind te gaan zorgen, 28 vrouwen kiezen voor pleegplaatsing (14.3%, n=196) en 52 vrouwen kiezen er na een bedenperiode werkelijk voor om hun kind af te staan ter adoptie (26.5%, n=196) (zie Tabel A in de bijlage voor meer gedetailleerde informatie).

Figuur 1. Keuze na voornemen afstand ter adoptie 2015-2017

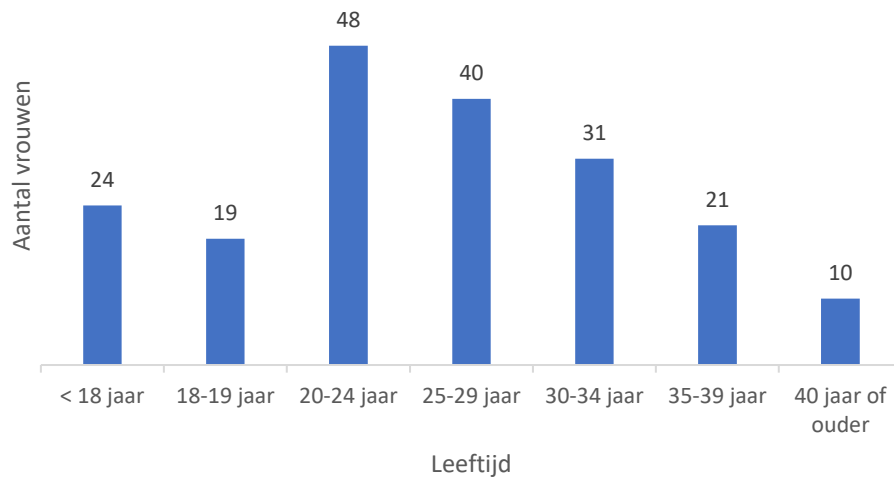
Er zijn meerdere verklaringen te geven voor het feit dat een vrouw afziet van het voornemen tot afstand van haar kind. Soms is het voor de vrouw al vóór de geboorte van de baby duidelijk dat ze geen afstand wil doen. Het idee om het kind af te staan wordt vaak ingegeven door de eerste schrik van de ontdekking van de zwangerschap en het gevoel dat een kind niet in het leven past. Na verloop van tijd kan er rust komen en het inzicht dat er toch meer mogelijk is. Ook na de bevalling komt het dikwijls voor dat de gevoelens van de moeder veranderen en ze terugkomt op haar besluit. Als de baby werkelijkheid is geworden, kan de moeder toch meer een band ervaren dan ze had verwacht. Als ze zelf geen mogelijkheden ziet voor haar kind te gaan zorgen kan dit er toe leiden dat ze kiest voor een langdurige pleegplaatsing. Hierbij kan ze contact blijven houden en een rol spelen in het leven van haar kind.

Uit eerder onderzoek naar afstand ter adoptie in de periode 1998 – 2007 (Bos, Reysoo & Werdmuller, 2011, p. 42) blijkt dat er gemiddeld 19.7 keer per jaar is gekozen voor afstand ter adoptie. Over de periode 2007-2013 zijn geen gegevens bekend. In 2014 is Fiom gestart met het beperkt verzamelen van gegevens. Uit die gegevens blijkt dat er 26 vrouwen in dat jaar hun kind afstaan ter adoptie. In de drie jaar erna zijn dat er in totaal 52 (zie Tabel A.) Over de vier jaren 2014-2017 hebben dus in totaal 78 vrouwen hun kind afgestaan, dat is gemiddeld per jaar 19.5.

2. Wat zijn de socio-demografische kenmerken van de vrouwen die overwegen of besluiten hun kind af te staan ter adoptie?

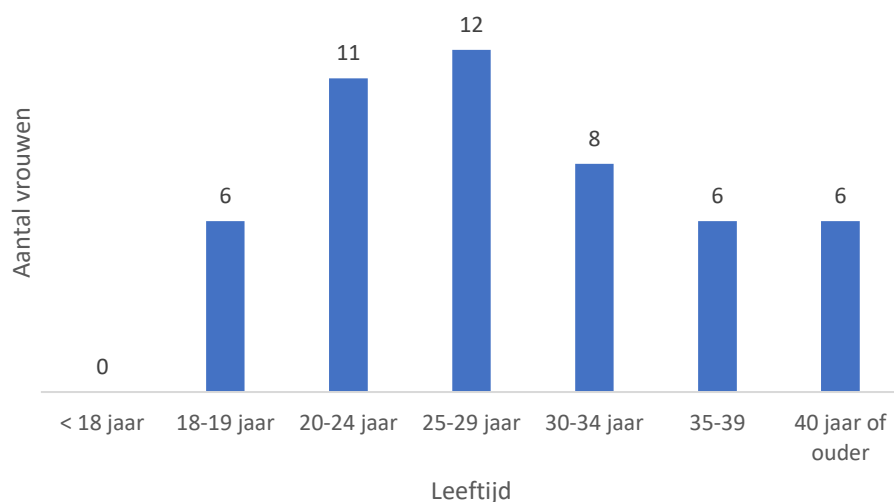
Leeftijd van de vrouwen

Figuur 2 geeft de leeftijd weer van de vrouwen met een voornemen tot afstand ter adoptie in 2015-2017 en waarvan de leeftijd bekend is (n=193). De jongste met een voornemen tot afstand is 14 jaar en de oudste is 48 jaar. De gemiddelde leeftijd is 26.3 jaar (SD=7.6).

Figuur 2. Leeftijd vrouwen met een voornemen tot afstand 2015-2017 (n=193)

Figuur 3 geeft de leeftijd weer van de vrouwen die hun kind hebben afgestaan ter adoptie in 2015-2017 en waarvan de leeftijd bekend is (n=49). De gemiddelde leeftijd van deze vrouwen is 28.7 jaar (SD=7.6). De jongste vrouw is 18 jaar en de oudste is 45 jaar.

Figuur 3. Leeftijd vrouwen die hun kind hebben afgestaan in 2015-2017 (n=49)

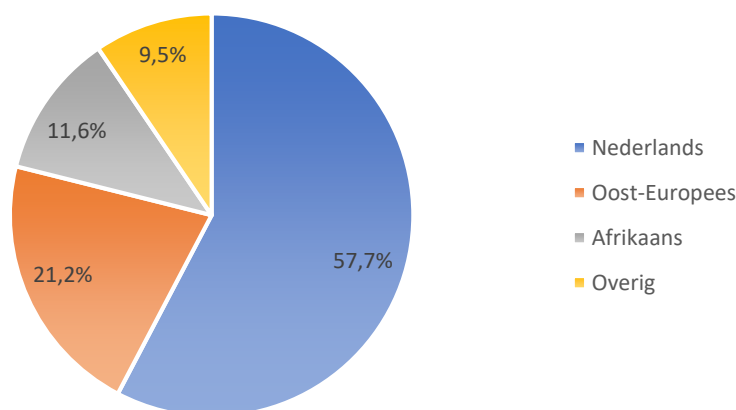
Er zijn geen vrouwen jonger dan 18 jaar die afstand hebben gedaan. Uit onderzoek blijkt dat in de periode 1998-2007 18 procent van de vrouwen die afstand deden jonger was dan 18 jaar (Bos et al., 2011). Eén van de aanbevelingen uit dit onderzoek was om de wet- en regelgeving te herzien met betrekking tot afstand ter adoptie door minderjarigen. Dit kwam voort uit het idee dat minderjarigen nog niet volledig in staat zijn om de consequenties van deze keuze te kunnen overzien. Naar aanleiding hiervan hebben de betrokken protocolpartners besloten om afstand ter adoptie niet meer mogelijk te maken voor minderjarigen. Als een minderjarige niet zelf voor haar kind kan zorgen en het kind ook niet in het netwerk opgevangen kan worden, wordt het in een pleeggezin geplaatst met de mogelijkheid tot contact voor de ouder(s). Meestal worden er pleegouders gezocht die eventueel bereid zijn te adopteren. Als de moeder eenmaal 18 jaar is, kan ze alsnog tekenen voor adoptie.⁴

Ook al kan een meisje onder de 18 jaar nog niet tot adoptie besluiten, als ze aangeeft dat ze haar kind wil afstaan wordt ze beschouwd als een vrouw met een voornemen tot afstand. Ook zij krijgt bij twijfel na de geboorte een bedenktijd van drie maanden om te besluiten. Onder de vrouwen met een voornemen tot afstand waarvan de leeftijd bekend is (n=193) zijn de meisjes van onder de 18 jaar dus wel vertegenwoordigd, zie Figuur 2.

In de periode 2015-2017 hebben 24 onbedoeld zwangere meisjes van onder de 18 jaar een voornemen tot afstand. Daarvan gaan 20 meisjes (83%) toch zelf voor hun kind zorgen, meestal met steun van familie of soms van een tijdelijk pleeggezin. De keuze pleegplaatsing is gemaakt door 3 meisjes (12.5%). Van één meisje is onbekend hoe het verder gegaan is omdat zij uit het zicht verdwenen is van de begeleidende instanties die de informatie aanleveren.

Migratieachtergrond

Van de 52 vrouwen die in de periode 2015-2017 besluiten tot afstand heeft meer dan de helft (57.7%) een Nederlandse achtergrond, zie Figuur 3 (Tabel B in de bijlage). Dit betekent dat 2 van de 5 vrouwen (42.3%) een migratieachtergrond hebben: zij zijn óf zelf in een ander land geboren, of dat geldt voor (één van) hun ouders. Ongeveer 1 op de 5 vrouwen (21.2%) heeft een Oost-Europese achtergrond, 11.6% een Afrikaanse achtergrond en 9.5% van de vrouwen valt in de categorie “overig”, waaronder Italiaanse, Turks, Surinaams/Antilliaan en Vietnamees.

Figuur 3. Migratieachtergrond van de vrouwen die kiezen voor afstand in 2015-2017

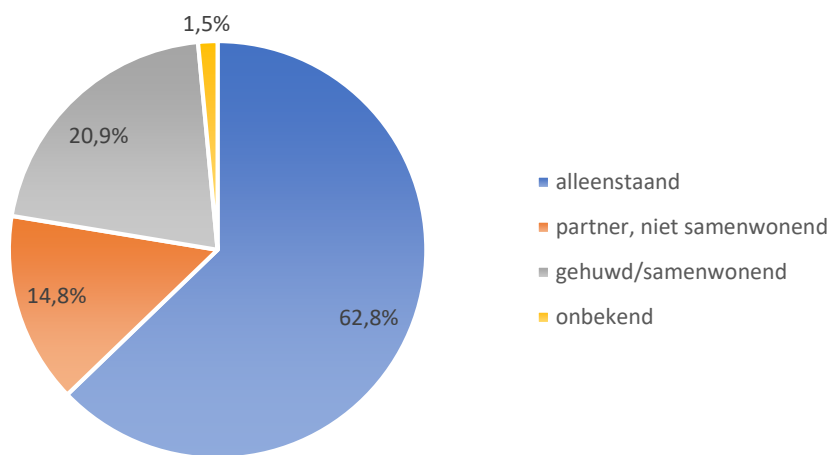
⁴ Zie voor meer informatie de Fiom-brochure Afstand te Adoptie voor intermediairs: https://fiom.nl/sites/default/files/files/Folder_Intermediairs.pdf

Het percentage van de vrouwen met een migratieachtergrond die in de periode 2015-2017 afstand doen (42.3 %) is een daling ten opzichte van de periode 1998-2007, waarin het deel van de afstandsmoeders met een migratieachtergrond 54.9 % was (Bos et al., 2011, p. 43).

Van de 196 vrouwen die afstand ter adoptie overwogen hebben er 29 een Oost-Europese achtergrond (14.8%), waarvan het merendeel Pools. Van de 29 Oost-Europese vrouwen met een voornemen tot afstand hebben er 19 een Poolse achtergrond (65.5%) en van de 11 Oost-Europese vrouwen die besluiten tot afstand ter adoptie zijn dat er 9 (81.8%). Zie Tabel C en Tabel D in de bijlage voor meer gedetailleerde informatie.

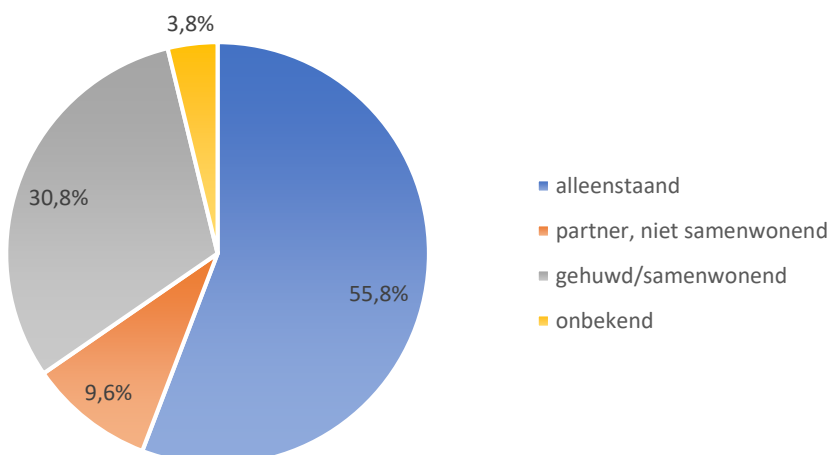
Burgerlijke staat en woonsituatie

Ongeveer 3 op de 5 vrouwen (62.8%) met een voornemen tot afstand ter adoptie is alleenstaand en 1 op de 5 vrouwen (20.9%) is gehuwd of samenwonend (Figuur 4, Tabel E in de bijlage).

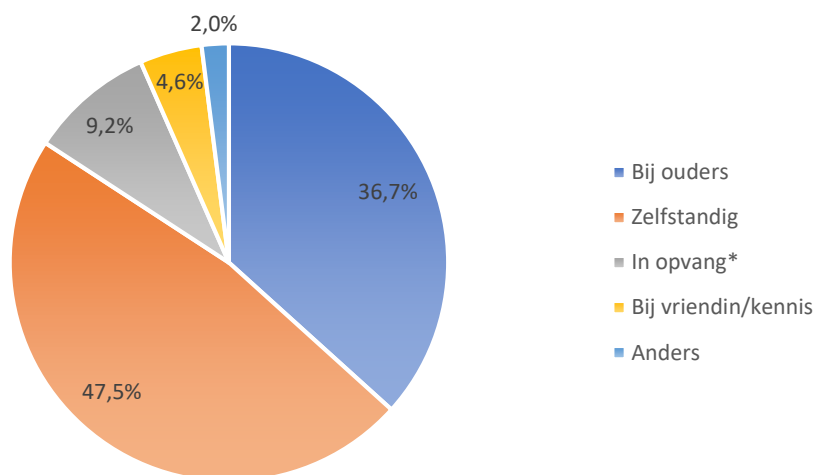
Figuur 4. Burgerlijke staat van de vrouwen met een voornemen tot afstand ter adoptie in 2015-2017 (n=196)

Van de vrouwen die werkelijk besluiten om afstand te doen is, in vergelijking met de voornemens, een wat lager percentage (55.8%) alleenstaand (Figuur 5, Tabel F in de bijlage) en een hoger percentage (30.8%) gehuwd of samenwonend.

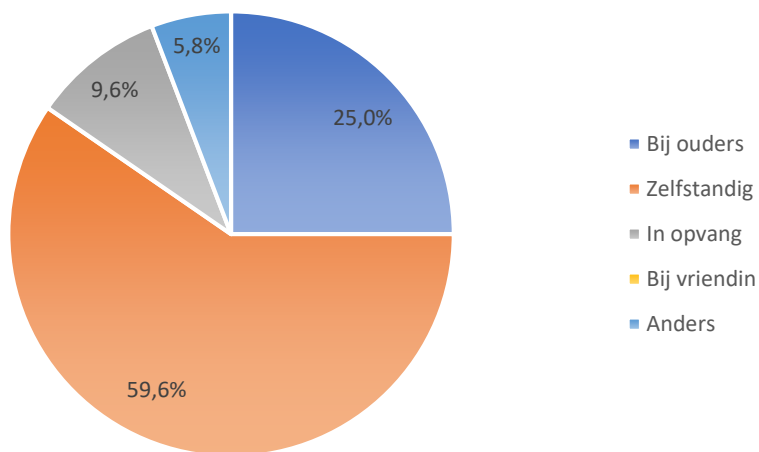
Figuur 5. Burgerlijke staat van de vrouwen die kiezen voor afstand in 2015-2017 (n=52)

De woonsituatie van de vrouwen met een voornemen tot afstand in de periode 2015-2017 wordt weergegeven in Figuur 6 (Tabel G in de bijlage). Bijna de helft van de vrouwen woont zelfstandig (47.5%), ruim een derde van de vrouwen woont (nog) bij hun ouders (36.7%).

Figuur 6. Woonsituatie van de vrouwen met een voornemen afstand 2015-2017 (n=196)

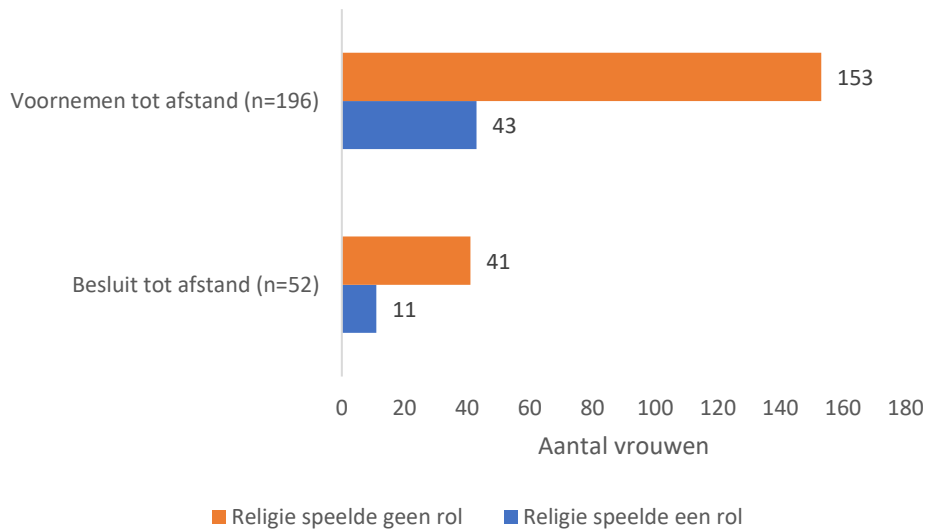
In figuur 7 (Tabel H in de bijlage) is te zien dat geen van de vrouwen die tijdelijk bij een vriendin of kennis ingetrokken zijn, afstand doet. Het grootste deel van de vrouwen die hun kind afstaan woont zelfstandig (59.6%). Een kwart woont (nog) bij ouders (25%).

Figuur 7. Woonsituatie van de vrouwen die kiezen voor afstand ter adoptie in 2015-2017 (n=52)

Religie

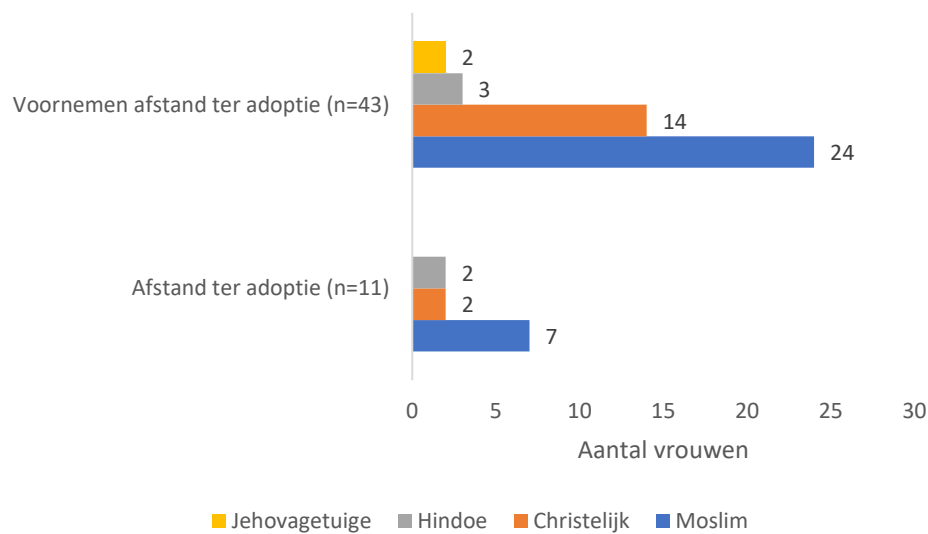
Uit de LATAR gegevens blijkt dat voor 1 op de 5 vrouwen met een voornemen tot afstand ter adoptie in 2015-2017 religie een rol speelt bij hun besluit (21.9%, n=196). Ook bij 1 op de 5 vrouwen die kiezen voor afstand ter adoptie speelt religie een rol (21.2%, n=52), zie Figuur 8 (Tabel I in de bijlage).

Figuur 8. Rol religie bij voornemen tot afstand en besluit tot afstand in 2015-2017

Van de 43 vrouwen met een religieuze achtergrond besluiten 11 vrouwen tot afstand ter adoptie (25.6%), voor de overige driekwart is de religieuze achtergrond niet genoeg reden om afstand te doen. Nogal eens is de vrouw in eerste instantie overtuigd van de afwijzing of het gevaar als de zwangerschap bekend wordt. Als ze het in een later stadium toch aan haar familie vertelt en die haar wil steunen, ziet ze van de afstand ter adoptie af. Een voorbeeld is een vrouw die het na de bevalling aan een geestelijke van haar geloofsrichting vertelt, waarna hij haar steunt om toch haar ouders op de hoogte te brengen. Zij ziet af van haar voornemen tot afstand. Voor sommigen is de dreiging van uitsluiting of eerwraak echter zo groot, dat ze weinig keuze lijken te hebben (zie ook het hoofdstuk 'Geheimhouding').

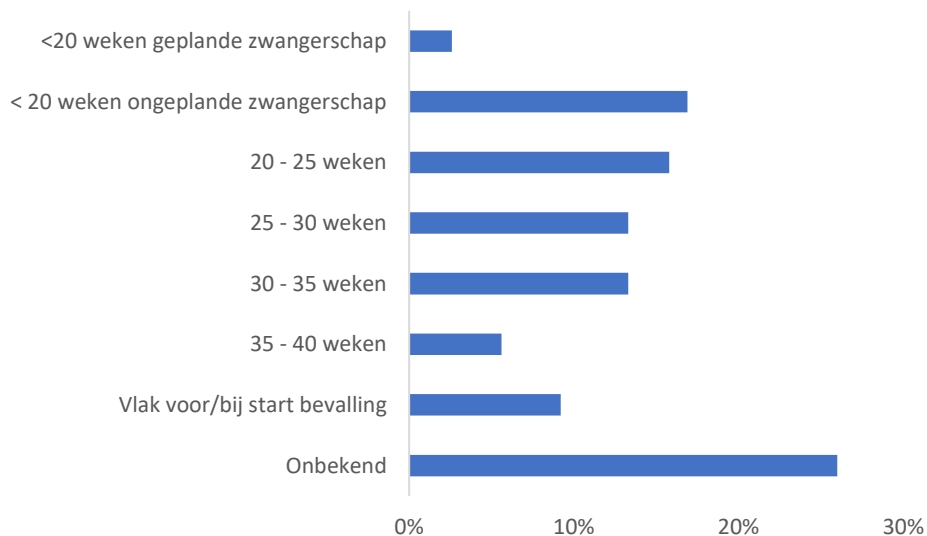
Figuur 9 (Tabel J in de bijlage) laat zien welke religieuze achtergronden een rol spelen en hoe de verdeling ligt. Zo doen van de 24 vrouwen met een moslim achtergrond er 7 werkelijk afstand, de overige 17 vrouwen zien toch andere mogelijkheden.

Figuur 9. Vrouwen met een religieuze achtergrond in 2015-2017

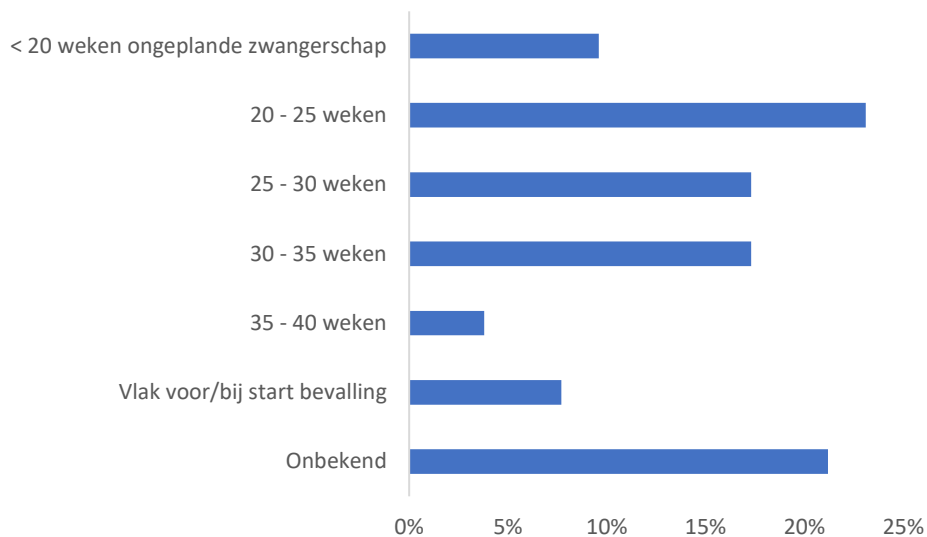
Stadium zwangerschap bij ontdekking en bij aanmelding

Wat elk jaar weer opvalt is het grote aantal vrouwen dat de zwangerschap pas laat ontdekt. In de periode 2015-2017 ontdekken minimaal 55 vrouwen met een voornemen tot afstand (28.1%) de zwangerschap pas als ze 30 weken of meer zwanger zijn, waarvan 18 vrouwen (9.2%) vlak voor of tijdens de bevalling (Figuur 10, Tabel K in de bijlage). 'Minimaal', omdat van een deel van de vrouwen (26%) niet bekend is wanneer ze de zwangerschap ontdekken.

Figuur 10. Stadium zwangerschap bij ontdekking 2015-2017 (n=196)

Voor de 52 vrouwen die besluiten tot afstand ter adoptie liggen deze cijfers vergelijkbaar. Van deze vrouwen ontdekken er in 2015-2017 minimaal 15 vrouwen (28.8%) de zwangerschap pas als ze 30 weken of meer zwanger zijn en 4 vrouwen (7.7%) vlak voor of tijdens de bevalling (Figuur 11, Tabel L in de bijlage).

Figuur 11. Stadium zwangerschap bij ontdekking 2015-2017 betreffende vrouwen die besluiten tot afstand ter adoptie (n=52)

Belangrijke reden dat sommige vrouwen de zwangerschap laat ontdekken is dat hun zwangerschap lange tijd nauwelijks zichtbaar is. Andersom heeft het niet beseffen van de zwangerschap invloed op de zichtbaarheid: vanaf de ontdekking van de zwangerschap kan de buik in korte tijd ineens enorm in omvang toenemen. Naast de mate van zichtbaarheid geven vrouwen regelmatig als reden van de late ontdekking aan dat ze de pil gebruiken en dus geen zwangerschap verwachten. Soms gebruikt een vrouw de prikpil en heeft ze niet op tijd de volgende injectie gehaald. Meestal heeft ze door de prikpil geen menstruatie dus heeft het wegblijven daarvan geen signaalfunctie. Of de vrouw heeft van zichzelf een onregelmatige menstruatie en is in de veronderstelling dat ze sowieso moeilijk zwanger kan worden. Ook geven sommige vrouwen aan dat ze altijd al last van hun darmen hebben en de beweging in hun buik daaraan toeschrijven. Daarnaast kan een heftige gebeurtenis in de omgeving, zoals het plotseling overlijden van een ouder, er toe leiden geen aandacht te besteden aan de verschijnselen van de zwangerschap. Sommige vrouwen zeggen dat ze de zwangerschap lange tijd genegeerd/verdrongen hebben en het daardoor niet beseften.

Zwangerschap pas ontdekt bij de bevalling

Voor veel mensen is het niet voor te stellen dat iemand de zwangerschap pas ontdekt vlak voor of tijdens de bevalling. In 2015-2017 overkomt dit 18 van de 196 vrouwen met een voornemen tot afstand. Vaak is er een reden waarom ze zich niet bewust zijn van de zwangerschap. Een jonge vrouw is bij voorbeeld negen maanden voor de bevalling een avond bij een studiegenoot geweest en kan zich er de volgende dag niet veel meer van herinneren. Achteraf gezien is ze die avond gedrogeerd en verkracht. Ze heeft nog nooit bewust seks gehad, dus verwacht geen zwangerschap. Een andere vrouw blijft maandelijks bloedingen houden. De zwangerschap is niet zichtbaar of voelbaar, ook haar vriend heeft niets gemerkt. Zij bevalt in haar eentje op het toilet na hevige buikpijn. Ook zijn er vrouwen bij die door een arts is meegedeeld dat ze onvruchtbaar zijn. Daarnaast zullen er ook bij

deze groep vrouwen zijn die de zwangerschap wel bemerken, maar tot de bevalling verdringen of ontkennen.

Een late ontdekking van de zwangerschap kan een reden zijn afstand te overwegen, tegelijk leidt het lang niet altijd tot die keuze. Van de 52 vrouwen die de zwangerschap ontdekken als ze al 30 weken of meer zwanger zijn en afstand overwegen, zijn er 40 die uiteindelijk toch een ander besluit nemen (77%). Van de 18 vrouwen die de zwangerschap pas ontdekken vlak voor of bij de start van de bevalling, doen er 14 uiteindelijk toch geen afstand (77.8%). Deze vrouwen komen dus in de periode na de schok van de ontdekking terug op hun voornemen. Dit ondersteunt de noodzaak van de afspraak in het Afstandsprotocol dat er een bedenktijd in acht genomen wordt na de bevalling.

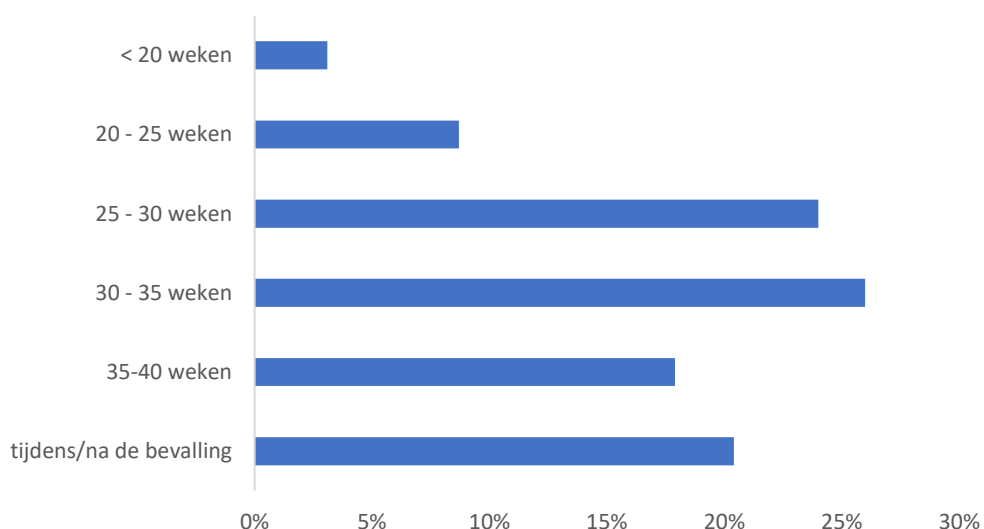
Te laat voor abortus

Het is van 145 van de 196 vrouwen die afstand ter adoptie overwegen bekend wanneer ze de zwangerschap ontdekken. Van hen zijn 112 vrouwen op het moment van ontdekking 20 weken of meer zwanger (77.2%, n=145). Voor het merendeel van deze vrouwen is de abortusgrens gepasseerd. Dit aantal kan in werkelijkheid hoger liggen, omdat dit gegeven van 51 vrouwen niet bekend is.

Van 41 van de 52 vrouwen die besluiten tot afstand ter adoptie is bekend wanneer ze de zwangerschap ontdekken. Van hen zijn 36 vrouwen op dat moment 20 weken of meer zwanger (87.8%, n=41). Voor de meerderheid van deze vrouwen is de abortusgrens gepasseerd. Dit aantal kan in werkelijkheid hoger liggen, omdat dit gegeven van 11 vrouwen niet bekend is.

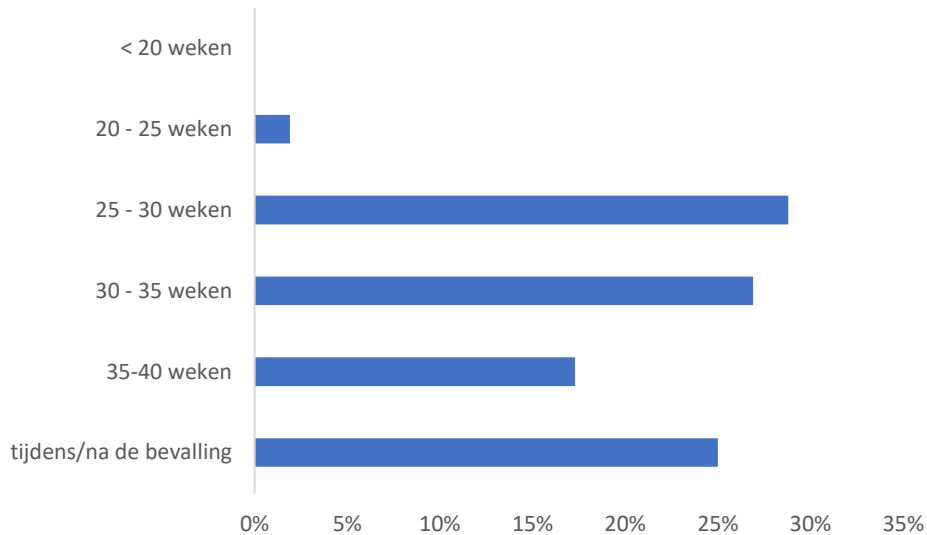
Stadium zwangerschap bij aanmelding

Figuur 12 (Tabel M in de bijlage) laat zien dat de zwangerschap in 2015-2017 vaak al ver gevorderd is als de vrouw aangemeld wordt bij de begeleidende instantie. De zwangerschap ontdekken leidt niet altijd meteen tot een aanmelding. Het kost tijd om aan het idee te wennen, soms is er nog een periode van ontkenning en er is moed voor nodig om met de zwangerschap naar buiten te komen. Van de 196 vrouwen met een voornemen tot afstand zijn er 126 aangemeld bij een zwangerschap van 30 weken of meer (64.3%). De aanmelding van 75 vrouwen is bij een zwangerschap van 35 weken of meer (38.3%). Van 40 vrouwen komt de aanmelding zelfs pas tijdens of na de bevalling (0.4%). Vaak is er dus spoed geboden bij de begeleiding.

Figuur 12. Stadium zwangerschap bij aanmelding hulpverlenende instantie 2015-2017 (n=196)

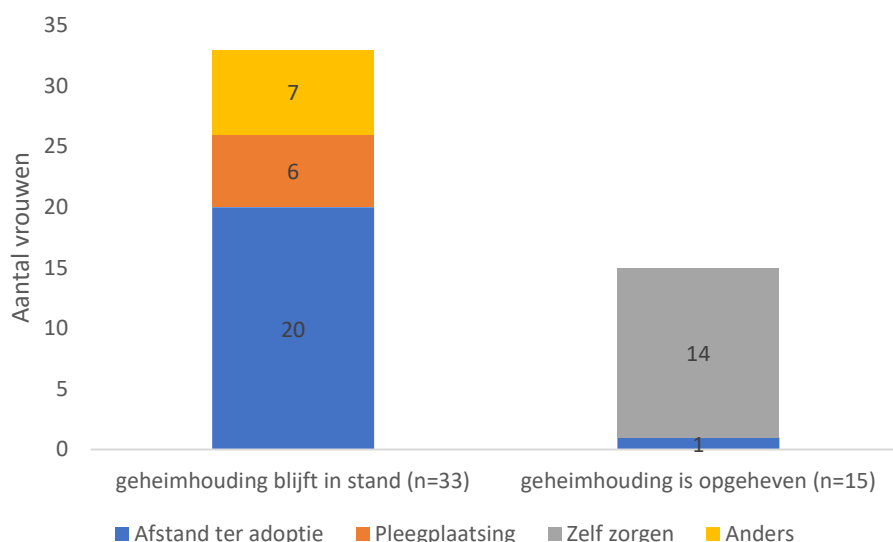
Van de 52 vrouwen die uiteindelijk besluiten tot afstand ter adoptie zijn de percentages nog iets hoger: 36 vrouwen aangemeld bij een zwangerschap van 30 weken of meer (69.2%), 22 vrouwen bij een zwangerschap van 35 weken of meer (42.3%). Van 13 vrouwen (25%) komt de aanmelding pas tijdens of na de bevalling (Figuur 13, Tabel N in de bijlage).

Figuur 13. Stadium zwangerschap bij aanmelding hulpverlenende instantie 2015-2017 betreffende de vrouwen die besluiten tot afstand ter adoptie (n=52)

Geheimhouding

Bij 48 voornemens tot afstand ter adoptie in 2015-2017 speelt geheimhouding (zie Figuur 14). Dit is bijna een kwart van het totaal aantal voornemens tot afstand ter adoptie (24.4%, n=196). De reden tot geheimhouding verschilt per situatie. Regelmatig dreigt gevaar en mag absoluut niet bekend worden dat de vrouw een kind heeft gekregen, soms in verband met de kans op verstoting of eerwraak (dit was het geval bij een Moslima uit Marokko en uit Kosovo en bij een Vietnamese katholieke vrouw). In een aantal situaties betreft de dreiging de kans op geweld vanuit de verwekker. Soms is het de schaamte die een vrouw ervan weerhoudt het bekend te maken en een enkele keer speelt de angst om onder druk gezet te worden door de omgeving als die op de hoogte zou zijn.

Figuur 14. De gemaakte keuzes bij voornemens tot afstand ter adoptie waarbij geheimhouding speelt in 2015-2017 (n=48)

In figuur 14 (Tabel O in de bijlage) is te zien dat in 15 van de 48 voornemens waarbij geheimhouding speelt deze geheimhouding wordt opgeheven (31.3%). Het grootste deel van de vrouwen (93.3%) bij wie de geheimhouding wordt opgeheven is zelf voor haar kind gaan zorgen. Bij deze 14 vrouwen lijkt het in de eerste periode na aanmelding gevaarlijk als de familie of omgeving op de hoogte raakt, maar blijkt het in een later stadium toch mogelijk hen erbij te betrekken. Eén vrouw kiest wel voor afstand ter adoptie maar heeft het bij nader inzien toch aan meer mensen verteld en daarmee de geheimhouding doorbroken. Bij de overige vrouwen die afstand ter adoptie hebben gedaan onder geheimhouding blijft de geheimhouding in stand.

Voor zeven vrouwen (14.6%) geldt de categorie 'Anders': twee vrouwen zijn nog in de besluitvormingsfase, twee hebben het contact met instanties verbroken dus afloop onbekend; in één situatie gaat de familie van de verwekker voor het kind zorgen, waarbij de geheimhouding ten aanzien van de familie van de vrouw in stand blijft; twee keer is de baby overleden rond de bevalling en een keuze dus niet aan de orde.

Figuur 14 laat zien dat in totaal 20 vrouwen in de periode 2015-2017 die bevallen onder geheimhouding kiezen voor afstand ter adoptie. Dit is 38.5% van het totaal aantal afstanden ter adoptie in die periode (n=52).

3. Wat zijn de omstandigheden en motieven die ertoe leiden dat de vrouw besluit afstand te doen ter adoptie?

Uit het onderzoek over de periode 1998-2007 bleek dat er geen rode draad is aan te geven waarom iemand haar kind afstaat ter adoptie (Bos et al, 2011). Meestal is er op verschillende levensgebieden iets aan de hand en dwingt de onbedoelde zwangerschap keuzes te maken. De LATAR-rapportage van 2015-2017 onderschrijft deze uitkomst. In Tabel 2 is te zien hoe groot de verscheidenheid aan omstandigheden en motieven is, ondergebracht in vijf categorieën. Sommige hulpverleners geven één motief aan, andere meerdere. In de derde kolom van Tabel 2 staan daarom de percentages vermeld die gebaseerd zijn op het totaal aantal motieven (n=143) en in de vierde kolom staan de percentages gebaseerd op het totaal aantal vrouwen (n=52).

Tabel 2. Omstandigheden en motieven tot afstand ter adoptie in de periode 2015-2017

Omstandigheden en motieven	Aantal keren door hulpverlener aangegeven	Percentage totaal aantal door hulpverlener aangegeven omst.h/motieven (n=143)	Percentage totaal aantal vrouwen (n=52)
Migratieachtergrond			
- Vluchtelingen- trauma/geweld	2	1.4	3.8
- Oost-Europees - zorg voor achterblijvers	5	3.5	9.6
- Kans op eerwraak, verstoting	8	5.6	15.4
Totaal	15	10.5	
De biologische vader			
- Geen betrokkenheid van	3	2.1	5.8
- Angst voor de biol. vader	4	2.8	7.7
- Geweld van de biol. vader	1	0.7	1.9
- Zwanger door onvrijwillige seks	6	4.2	11.5
- Kind van ander dan partner	5	3.5	9.6
Totaal	19	13.3	
Ontregeld leven / te weinig draagkracht			
- Psychische/psychiatrische problematiek	4	2.8	7.7
- Recente belastende thuissituatie	9	6.3	17.3
- Verslavingsproblematiek	3	2.1	5.8
- Dood dierbaren (niet verwerkt)	3	2.1	5.8
- Schaamte, schande, geheimhouding (muv dreiging eerwraak/verstoting)	18	12.6	34.6
- Verstandelijke beperking	4	2.8	7.7
- Moeilijke jeugd gehad	1	0.7	1.9
- Geen sociaal netwerk	3	2.1	5.8
- Geen inkomen/woning/middelen	11	7.7	21.2
- Zorg eerdere kinderen zwaar of door anderen	14	9.8	26.9
- Acht zichzelf niet in staat	5	3.5	9.6
- Zwangerschap laat ontdekt	2	1.4	3.8
Totaal	77	53.8	
Leeftijd			
- Te jong	8	5.6	15.4
- Te oud	3	2.1	5.8
Totaal	11	7.7	
Overige			
- Kind gehandicapt	1	0.7	1.9
- Heeft geen kinderwens (meer)	7	4.9	13.5
- Ervaart geen band / gevoelens	3	2.1	5.8
- Wil studie afmaken / vrijheid niet opgeven	2	1.4	3.8
- Denkt dat kind beter leven heeft bij adoptieouders	3	2.1	5.8
- Anders*	3	2.1	5.8
- Onbekend**	2	1.4	3.8
Totaal	21	14.7	
Totaal omstandigheden en motieven	143	100	275

* Namelijk: een vrouw wil scheiden van haar man in buitenland, wil niet dat hij er achter komt; een vrouw is nog niet los van gewelddadige ex-man, niet de verwekker; een vrouw is anoniem bevallen in gezelschap van haar 'broer' die achteraf mogelijk haar broer niet was

**Van twee vrouwen die begeleid zijn door de Beschermde Wieg is nauwelijks iets bekend.

Ontregeld leven/ te weinig draagkracht

De categorie 'Ontregeld leven / te weinig draagkracht' is de grootste. De motieven uit deze categorie zijn in totaal 77 keer genoemd van de 143 keer dat een motief is aangegeven (53.8%). Voor een deel van de 52 vrouwen gaat het om meer dan één motief uit deze categorie. Deze veelomvattende categorie betreft het niet in staat zijn of voelen om zelf voor het kind te zorgen om uiteenlopende redenen. Dit kan gaan om recente gebeurtenissen waardoor een leven ontregeld is, waaronder de zwangerschap zelf, de late ontdekking, maar ook een chronisch zieke echtgenoot, het onlangs overlijden van een of beide ouders, op straat leven, verslaafd zijn. Het kan ook gaan om zaken die al langer in een leven spelen, zoals incest in de jeugd, een verleden met opnames in de psychiatrie of een verstandelijke beperking. Er is bij 14 vrouwen aangegeven (26.9%, n=52) dat een belangrijke reden om afstand te doen het feit is dat de vrouw de zorg voor haar eerdere kinderen al niet of nauwelijks aan kan. Zij is bang haar andere kinderen te verliezen of het nieuwe kind te kort te doen. Voor haar is een nieuwe telg in het gezin geen optie.

Daarnaast wordt het motief schaamte, schande en/of geheimhouding – los van eerwraak of verstoting – voor 18 vrouwen genoemd (34.6%, n=52). Samen met het motief eerwraak/verstoting uit de categorie Migratieachtergrond, dat voor 8 andere vrouwen wordt genoemd, speelt in totaal voor 26 vrouwen de schaamte, schande en het mogelijke gevaar een rol bij het besluit hun kind af te staan (50%, n=52).

De biologische vader

De biologische vader speelt in 13.3% van de motieven een rol. Elf keer (7.7%, n=143) zijn de nare ervaringen met de biologische vader een belangrijk motief. Dit betreft vrouwen die geweld hebben ervaren, bang voor hem zijn of zwanger zijn ten gevolge van onvrijwillige seks. Zij ervaren geen band met het kind of zijn bang dat het kind hen herinnert aan de traumatische gebeurtenis.

Migratieachtergrond

Een andere categorie betreft vrouwen met een migratieachtergrond. Motieven die verband houden met deze achtergrond zijn 15 keer genoemd. Niet uit Tabel 2 af te lezen is, dat voor één vrouw twee motieven binnen deze categorie aangegeven zijn. De categorie migratieachtergrond geldt dus voor 14 vrouwen (26.9%, n=52).

Voor acht vrouwen, waaronder één van de twee vluchtelingen, geldt de dreiging van eerwraak/verstoting (15.4%, n=52). Voor vijf vrouwen uit Oost—Europa is een reden tot afstand dat ze met of zonder hun eerdere kinderen in Nederland zijn om geld te verdienen voor achterblijvers in hun thuisland (9.6%, n=52).

Late ontdekking zwangerschap

Sommige motieven springen eruit door het aantal. Eén percentage springt in het oog door het lage aantal: voor slechts twee vrouwen (3,8%, n=52) werd de late ontdekking van de zwangerschap genoemd als factor in het besluit afstand te doen. Gezien het grote aantal vrouwen met een voornemen tot afstand dat de zwangerschap laat ontdekt, is dit opmerkelijk weinig. Tabel K in de bijlage laat zien dat 18 vrouwen (9.2%, n=196) met een voornemen tot afstand in de periode 2015-2017 aangeven dat ze de zwangerschap pas hebben ontdekt vlak voor of bij de start van de bevalling. Vier van deze vrouwen hebben werkelijk afstand gedaan ter adoptie. Bij twee van deze vier vrouwen

is dus de omstandigheid dat ze de zwangerschap pas ontdekken bij de bevalling niet aangegeven als reden om afstand te doen.

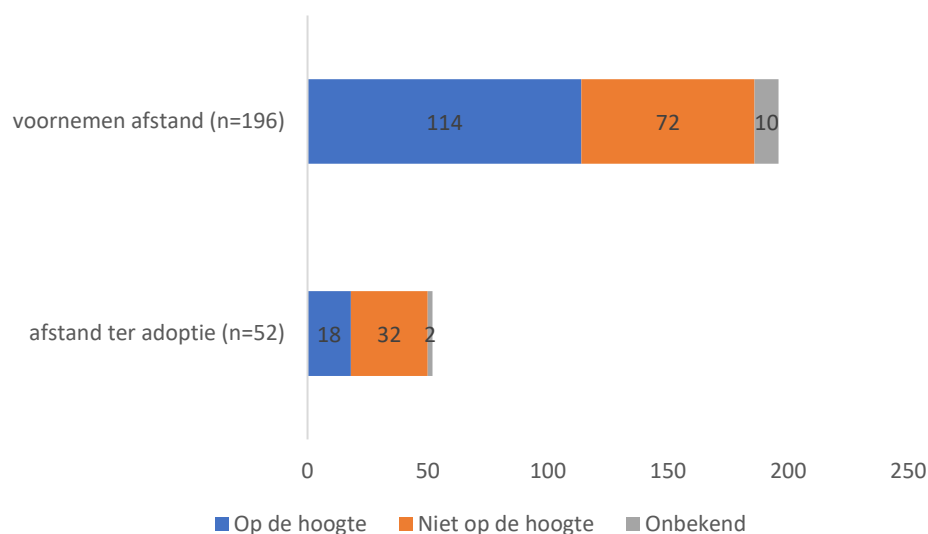
Nog eens 11 vrouwen met een voornemen tot afstand ontdekken de zwangerschap in de laatste vijf weken van de zwangerschap (5.6%, n=196). Van hen besluiten er 2 tot afstand ter adoptie. Ook al leidt de late ontdekking van de zwangerschap nogal eens tot een voornemen tot afstand, het leidt lang niet altijd tot het besluit afstand te doen.

4. Wat is bekend over de biologische vader en over het kind?

Betrokkenheid van de biologische vader

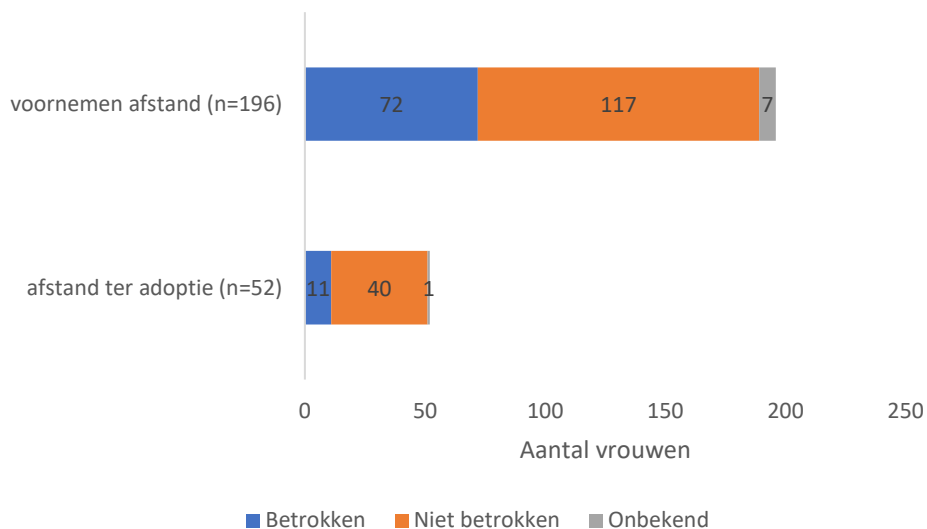
De biologische vader van het kind heeft in principe recht op inspraak bij de besluitvorming. Daarom spannen de betrokken instanties zich in om hem erbij te betrekken. Ook de rechtbank kan druk uitoefenen of zelfs eisen dat de naam van de biologische vader bekend wordt en hij op de hoogte gesteld wordt. Toch lukt dat niet altijd. Soms wil een vrouw persé niet dat hij op de hoogte is van de zwangerschap en geeft ze zijn naam niet of zegt ze dat ze zijn naam niet weet. Er kan sprake zijn van geweld of bedreiging. De vrouw kan ook zwanger zijn van een ander dan de partner. Het er wel of niet bij betrekken van de biologische vader is een belangrijk onderwerp van gesprek tijdens de drie maanden bedenktijd.

Uit de LATAR blijkt dat in de periode 2015-2017 ongeveer 1 op de 3 biologische vaders (36.7%, n=196) niet op de hoogte is van het voornemen tot afstand ter adoptie (Figuur 15, Tabel P in de bijlage).

Figuur 15. Is de biologische vader op de hoogte van het voornemen tot afstand ter adoptie in de periode 2015-2017?

Figuur 16 (Tabel Q in de bijlage) laat zien dat bij veel voornemens tot afstand ter adoptie de biologische vader niet betrokken is bij de besluitvorming (59.7%, n=196). Dit betreft naast de biologische vaders die niet op de hoogte zijn ook degenen die wel ingelicht zijn maar niet betrokken kunnen, mogen of willen zijn.

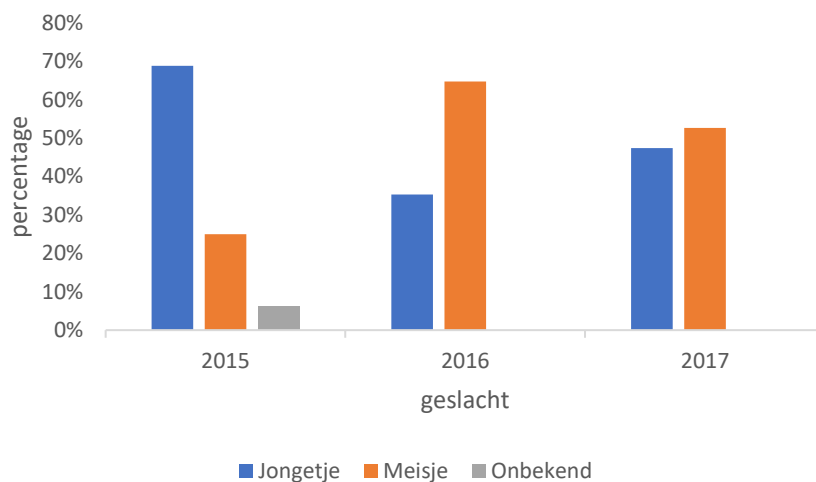

Figuur 16. Is de biologische vader betrokken bij de besluitvorming in de periode 2015-2017?

Ook bij de situaties waarin de vrouw werkelijk besluit tot afstand ter adoptie is de biologische vader lang niet altijd betrokken. Figuur 15 respectievelijk 16 (Tabel R en Tabel S in de bijlage) laten zien dat 18 mannen (34.6%) weten van de zwangerschap en 11 mannen (21.2%) betrokken zijn bij de besluitvorming. Dat is meer dan in de periode 1998 – 2007, toen was slechts gemiddeld 5% van de biologische vaders betrokken bij de afstand ter adoptie van hun kind (Bos et al., 2011).

Geslacht van de afgestane kinderen

Uit de registratiegegevens komen geen grote verschillen naar voren tussen het aantal jongens en het aantal meisjes dat is afgestaan. Over de drie jaar berekend zijn er zelfs precies evenveel meisjes als jongens afgestaan. De verdeling is wel scheef per jaar: in 2015 was het overgrote deel van de afgestane kinderen een jongen, in 2016 daarentegen juist een meisje (Figuur 17, Tabel T in de bijlage). Al met al vooralsnog geen aanleiding te veronderstellen dat het geslacht invloed heeft op het besluit tot afstand ter adoptie.

Figuur 17. Het geslacht van de afgestane kinderen in de periode 2015-2017 (n=196)

Belangrijkste bevindingen en conclusies

Gemiddeld 65 vrouwen per jaar met een voornemen afstand ter adoptie

In de periode 2015-2017 overwegen 196 vrouwen in Nederland hun kind af te staan ter adoptie, dat zijn gemiddeld 65 vrouwen per jaar. De meerderheid van de vrouwen met het voornemen tot afstand ter adoptie ziet hier uiteindelijk van af. De helft van de vrouwen besluit toch zelf voor haar kind te gaan zorgen, één op de zes á zeven kiest voor pleegplaatsing. Iets meer dan een kwart van de vrouwen kiest werkelijk voor afstand ter adoptie.

Cijfers afstand ter adoptie stabiel

Sinds de jaren negentig lijkt het aantal vrouwen dat in Nederland besluit tot afstand ter adoptie zich te hebben gestabiliseerd tot gemiddeld 20 per jaar.

Gemiddelde leeftijd afstand ter adoptie gestegen

De gemiddelde leeftijd van de vrouwen met een voornemen tot afstand in 2015-2017 is 26.3 jaar, de gemiddelde leeftijd van vrouwen die besluiten tot afstand ter adoptie is 28.7 jaar. In het onderzoek van Bos et al. (2011) naar afstand ter adoptie in de periode 1998-2007 is de gemiddelde leeftijd van de afstandsmoeders 23.5 jaar. Uit de registratiegegevens van Fiom blijkt dus dat de gemiddelde leeftijd van vrouwen die besluiten tot afstand ter adoptie de afgelopen jaren is gestegen. De stijging in leeftijd ten opzichte van 10 tot 20 jaar geleden is te verklaren uit het feit dat het voor meisjes onder de 18 jaar sinds 2011 in principe niet meer mogelijk is om hun kind af te staan ter adoptie.

Tegelijk valt op dat de meisjes van nu onder de 18 met een voornemen tot afstand bijna allemaal besluiten zelf voor hun kind te gaan zorgen. De resultaten uit de LATAR onderschrijven de conclusie van het onderzoek naar afstand ter adoptie in 1998-2007 (Bos e.a.) dat het af te raden is om een kind (<18 jaar) een zo groot besluit te laten nemen. Naar aanleiding hiervan is toentertijd besloten dat een minderjarige niet meer kan kiezen voor afstand ter adoptie. Mogelijk heeft dat ertoe geleid dat minderjarigen zich op een andere manier bezinnen over wat te doen en is het effect dat de meesten zelf voor hun kind gaan zorgen. Een periode van drie jaar is te klein om tot grote conclusies te komen, maar het lijkt een nieuwe ontwikkeling.

2 op de 5 vrouwen hebben een migratieachtergrond

Van de vrouwen die hun kind afstaan ter adoptie hebben er 2 op de 5 een migratieachtergrond. Dit aantal is gedaald ten opzichte van 10-20 jaar geleden, toen was het iets meer dan de helft (Bos et al., 2011).

Opvallend is het relatief grote aantal vrouwen met een Oost-Europese achtergrond. Van de 196 aanmeldingen van vrouwen met een voornemen tot afstand komen er 29 uit Oost-Europa (14.8%). Hiervan hebben er 11 besloten tot afstand ter adoptie (gemiddeld bijna 4 per jaar). Dat is een stijging ten opzichte van de periode 1998-2007: toen was het aantal vrouwen met een Oost-Europese achtergrond gemiddeld nog geen 2 per jaar. (Bos et al., 2011., p. 89).

De meerderheid van de aangemelde vrouwen uit Oost-Europa is Pools (65.5%). Dit heeft ertoe geleid dat Fiom de brochure over afstand ter adoptie voor cliënten in het Pools heeft laten vertalen.

De begeleiding van de Oost-Europese vrouwen vergt specifieke kennis van de hulpverlening, zie de aanbevelingen.

De meerderheid is alleenstaand en woont zelfstandig

Van de vrouwen die werkelijk besluiten om afstand te doen is meer dan de helft alleenstaand en ongeveer een derde gehuwd of samenwonend. Het grootste deel woont zelfstandig, een kwart woont (nog) bij ouders. Wat opvalt is dat geen van de vrouwen met een voornemen tot afstand die tijdelijk bij een vriendin of kennis ingetrokken zijn, uiteindelijk afstand doet.

Religie speelt bij 1 op de 5 vrouwen een rol

Bij ongeveer 1 op de 5 van de 196 vrouwen met een voornemen tot afstand ter adoptie in 2015-2017 speelt religie een rol (Islam, Christendom, Hindoeïsme of Jehova's getuigen). Een kwart van deze vrouwen voor wie religie belangrijk is, besluit afstand te doen. De religieuze achtergrond leidt dus in driekwart van de situaties niet tot het besluit afstand te doen. Van de 52 vrouwen die besluiten tot afstand ter adoptie is voor 21% de religieuze achtergrond een factor in dit besluit.

Late ontdekking en aanmelding zwangerschap

Zo'n 1 op de 4 vrouwen met een voornemen tot afstand ontdekt de zwangerschap pas nadat ze al meer dan 30 weken zwanger is en 18 van de 196 vrouwen ontdekken de zwangerschap zelfs pas vlak voor of tijdens de bevalling. Voor het merendeel van de vrouwen met een voornemen tot afstand is bij ontdekking de abortusgrens gepasseerd.

De late ontdekking heeft tot gevolg dat de zwangerschap vaak al ver gevorderd is als de vrouw wordt aangemeld bij de begeleidende instantie. Zo zijn er in de onderzochte drie jaar 126 vrouwen aangemeld bij een zwangerschap van 30 weken of meer, waarvan 40 tijdens of na de bevalling. Door de late aanmelding is er vaak spoed geboden bij de begeleiding. Zeker als de bevalling al is begonnen moet de hulpverlener alles laten vallen en onmiddellijk hulp bieden. Dit vraagt van de begeleidende instanties dat er voldoende personeel beschikbaar is.

Omstandigheden en motieven

De omstandigheden en motieven die leiden tot het afstaan van een kind ter adoptie zijn zeer divers. Meestal is er op verschillende probleemgebieden iets aan de hand en dwingt de onbedoelde zwangerschap keuzes te maken. Het zijn vaak externe factoren die een rol spelen. Omstandigheden en motieven betreffen de categorieën migratieachtergrond (10.5%), de biologische vader (13.3%), onregelmatig leven/te weinig draagkracht (53.8%), leeftijd (7.7%) en overige (14.7%). Niet apart ondergebracht is de omstandigheid dat de vrouw te laat is voor abortus, wat voor de meerderheid van de vrouwen geldt. Verder valt op dat voor de helft van de vrouwen die afstand doen schaamte, schande en het mogelijke gevaar een rol spelen bij hun besluit.

Daarnaast moet in het oog gehouden worden dat de uitkomsten een weerslag zijn van wat hulpverleners hebben genoteerd als omstandigheden en motieven op de itemlijst. Sommigen hebben alleen de hoofdmotieven aangegeven, anderen waren uitvoeriger. Zo hebben bijvoorbeeld maar drie hulpverleners genoteerd dat de moeder denkt dat haar kind een beter leven zal hebben bij adoptieouders dan als zij er zelf voor zorgt. In gesprek met een moeder of bij inzicht in haar afstands dossier komt dit motief eerder naar voren. Zo blijkt uit onderzoek over de periode 1998-

2007 dat veel afstandsmoeders kindgerichte motieven hebben om afstand te doen. Zij gunnen hun kind goede ouders en veronderstellen dat het beter af is bij adoptieouders dan bij henzelf in deze omstandigheden (Bos et al., 2011, p. 159). Er zijn geen redenen aan te nemen dat dit in 2015-2017 anders was.

Geheimhouding

Bij een kwart van de 196 voornemens tot afstand ter adoptie in 2015-2017 speelt geheimhouding (24.4%). Van de 52 vrouwen die besluiten tot afstand ter adoptie doen 20 vrouwen dit onder geheimhouding (38.5%). Redenen daarvoor zijn schaamte, schande, of gevaar. Voor acht vrouwen is een belangrijke factor de dreiging van eerwraak/verstoting.

Eén op de vier vrouwen met een voornemen tot afstand bevalt onder geheimhouding. Het geheimhouden vraagt een grote inzet van de begeleiding en is handwerk. Het welslagen ervan is afhankelijk van de medewerking van veel instanties en daarom kwetsbaar.

Biologische vader vaak niet op de hoogte en/of betrokken

In iets meer dan de helft van de voornemens tot afstand is de biologische vader op de hoogte van het voornemen tot afstand ter adoptie, iets meer dan een derde is bij de besluitvorming betrokken.

Bij het besluit tot afstand ligt dit nog lager: iets meer dan een derde is op de hoogte en iets meer dan een vijfde is betrokken bij de besluitvorming. Dit betekent dat 4 van de 5 biologische vaders niet betrokken zijn bij het besluit tot afstand ter adoptie van hun kind. Toch is die betrokkenheid gestegen ten opzichte van de periode 1998-2007, toen was slechts gemiddeld 5% van de biologische vaders betrokken bij de afstand ter adoptie van hun kind (Bos et al., 2011).

De cijfers geven aan hoe moeizaam het vaak is de biologische vader erbij te betrekken. De begeleidende instanties zijn al jaren doordrongen van de rechten van de biologische vader. In het Protocol afstand ter adoptie is een apart hoofdstuk gewijd aan de plek van de vader in de procedure. Het aantal betrokken vaders lijkt laag, maar mogelijk is de stijging ten opzichte van 10-20 jaar geleden toch een aanwijzing dat er iets veranderd is.

Verhouding meisjes en jongens gelijk

In de periode 2015-2017 zijn er evenveel jongens als meisjes afgestaan ter adoptie. Er is geen reden te veronderstellen dat het geslacht van het kind invloed heeft op het besluit tot afstand ter adoptie.

Aandachtspunten en aanbevelingen

De bevindingen leiden tot onderstaande aanbevelingen voor het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en/of het ministerie van Justitie en Veiligheid:

Vrouwen uit Oost-Europa

Verhoudingsgewijs meldt zich een groot aantal vrouwen uit Oost-Europa met een voornemen haar kind af te staan ter adoptie (14.8%). De meerderheid van deze vrouwen is Pools (65.5%). Als knelpunt signaleert de hulpverlening dat deze vrouwen vaak het contact verbreken en uit beeld verdwijnen na de bevalling. Hierbij lijken cultuuraspecten mee te spelen, zoals bijvoorbeeld het verschil in hoeveelheid regels en eisen als je een kind wilt achterlaten in Nederland of in Polen. Vraag is hoe de Nederlandse hulpverlener de Poolse cliënt het beste kan helpen.

Aanbeveling: een verdiepend onderzoek naar hoe de begeleiding bij een voornemen tot afstand van een Poolse vrouw geoptimaliseerd kan worden zodat beter aangesloten kan worden bij de behoefte van deze doelgroep.

Gevolgen late ontdekking zwangerschap

Veel vrouwen blijken de zwangerschap laat ontdekt te hebben. Een late ontdekking draagt risico's met zich mee. De leefwijze van de vrouw is niet aangepast aan de zwangerschap, zij kan zich niet voorbereiden op de komst van het kind en de late ontdekking veroorzaakt veelal grote stress. Staatssecretaris Blokhuis heeft onlangs zijn Plan voor preventie en ondersteuning bij onbedoelde zwangerschap gepresenteerd (Kamerbrief staatssecretaris Blokhuis, 11 sept. 2018). Onderdeel daarvan is een Landelijke campagne over bewust anticonceptiegebruik en de consequenties van onbedoelde zwangerschap.

Aanbeveling: in de door staatssecretaris Blokhuis aangekondigde Landelijke campagne over de consequenties van onbedoelde zwangerschap apart aandacht besteden aan het herkennen van de signalen van een zwangerschap, om zo het bewustzijn te vergroten en late ontdekking te voorkomen.

Bevallen onder geheimhouding en onder pseudoniem

Een kwart van de vrouwen met een voornemen tot afstand en bijna 40% van de vrouwen die kiezen voor afstand ter adoptie bevalt onder geheimhouding. Het welslagen van de geheimhouding is afhankelijk van de medewerking van veel instanties en daarom kwetsbaar. Zeker bij dreigend gevaar kan dit voor veel problemen zorgen. Daarom is het belangrijk dat gezocht wordt naar een betere manier om dit te regelen in Nederland. In Duitsland is sinds 2014 een wettelijke regeling voor een *Vertrauliche Geburt* ingesteld. De evaluatie van deze wet in de zomer van 2018 was positief. Wij adviseren de overheid om het in Nederland wettelijk mogelijk te maken te bevallen onder pseudoniem, naar het voorbeeld van Duitsland. Hierbij worden de persoonlijke gegevens van de moeder geheim gehouden voor derden en niet in de gemeentelijke basisadministratie opgenomen. De naam van de moeder wordt niet vermeld op de geboorteakte van het kind. De gegevens van de moeder worden bewaard en vanaf een vastgestelde leeftijd kan het kind toegang krijgen tot deze informatie.

Bevallen onder pseudoniem komt in feite al in de praktijk voor en wordt door de overheid gedoogd. Dit is het geval als de Stichting Beschermd Wieg een vrouw helpt anoniem te bevallen en de gegevens van de vrouw onderbrengt bij een notaris. Beschermd Wieg is een oncontroleerbare particuliere organisatie en er is geen zicht op hoe omgegaan wordt met de gegevens. Daarom pleit Fiom voor een wettelijke regeling bevallen onder pseudoniem en het onderbrengen van de gegevens bij een centrale, officiële instantie. Dit biedt veiligheid aan de moeder en komt tevens tegemoet aan het recht op afstammingsgegevens van het kind.

Aanbeveling: maak bevallen onder pseudoniem wettelijk mogelijk.

Nazorg afstandsmoeders

Uit de LATAR blijkt dat de situatie van de vrouwen die besluiten tot afstand ter adoptie niet makkelijk is. Meestal is er op verschillende probleemgebieden iets aan de hand en dwingt de onbedoelde zwangerschap keuzes te maken. Een behoorlijk deel van de afstandsmoeders doet dit nog steeds in het geheim. Uit de verhalen van eerdere afstandsmoeders weten we hoe traumatiserend dit kan zijn (Kok et al., 2017). De nazorg voor de afstandsmoeder na de adoptie van haar kind is sinds 2012 gering. Afstandsmoeders zijn op zichzelf aangewezen om de gevoelens die hiermee gepaard gaan een plek te geven. Het verbeteren van deze nazorg is van groot belang gezien de impact die het kan hebben op het leven van de vrouwen in kwestie. Dit betreft jaarlijks circa 15-20 nieuwe afstandsmoeders bovenop de reeds bekende 15.000 tot 20.000 afstandsmoeders (vanaf 1956). Deze specialistische (na)zorg is niet decentraal in te richten, omdat lokale partijen te weinig kennis hebben van deze problematiek. Daarom is het belangrijk dat dit landelijk (financieel) wordt ingebed.

Aanbeveling: vergroot de mogelijkheden tot nazorg voor afstandsmoeders door middel van een landelijke (financiële) inbedding.

De bevindingen leiden tot onderstaande aanbevelingen voor de protocolpartners bij een voornemen tot afstand ter adoptie:

Gevolgen late ontdekking zwangerschap

In de samenwerkingsafspraken van de begeleidende instanties bij een voornemen tot afstand – het Protocol Afstand ter adoptie - is een afspraak opgenomen over een bedenktijd van minimaal drie maanden na de bevalling. In een bijeenkomst met de betrokken instanties bij dit protocol (oktober 2017) is besproken dat er situaties kunnen zijn dat de bedenktijd korter kan, aangezien het voor de hechting van het kindje goed is zo snel mogelijk naar de definitieve ouders te gaan. Uit de LATAR blijkt dat 40 vrouwen aangemeld zijn tijdens of na de bevalling (20.4%), waarvan 18 de zwangerschap dan pas net ontdekt hebben. Vier van deze 18 vrouwen besluiten tot afstand ter adoptie. Zeker als het besluit neigt naar afstand ter adoptie is het de vraag of een vrouw die de zwangerschap pas net ontdekt heeft dit besluit wel in drie maanden kan nemen. Heeft ze dan überhaupt tot zich door laten dringen dat ze zwanger is? Dezelfde vraag geldt voor vrouwen die het ontdekken bij een zwangerschap van 35-40 weken.

Aanbeveling: overweeg of het besluit tot afstand ter adoptie werkelijk al drie maanden na de bevalling genomen kan worden bij een zeer late ontdekking van de zwangerschap.

Gevolgen late aanmelding zwangerschap

De zwangerschap is vaak al ver gevorderd als de vrouw met een voornemen tot afstand aangemeld wordt bij de begeleidende instantie. Tweederde van de vrouwen is op dat moment 30 weken of meer zwanger en de aanmelding van 40 vrouwen in 2015-2017 (20%) komt zelfs pas tijdens of na de bevalling. Vaak is er dus spoed geboden. Dit vraagt van de begeleidende instanties snel en goed op elkaar afgestemd te handelen. In het Protocol Afstand ter Adoptie is hier geen aparte aandacht aan besteed.

Aanbeveling: in het Protocol Afstand ter Adoptie opnemen wat de werkwijze is bij een aanmelding in de laatste weken van de zwangerschap of als de bevalling is begonnen.

Onderzoek eigen ervaring vrouwen

De huidige LATAR biedt nog geen kennis over de kwaliteit van de begeleiding. De informatie is afkomstig van de instanties die de moeder en indien betrokken de biologische vader begeleid hebben. De volgende vraag zou kunnen zijn: wat vindt de onbedoeld zwangere vrouw zelf van de begeleiding? Hier is in Nederland nog nooit structureel onderzoek naar gedaan, al is er in twee onderzoeken een aantal afstandsmoeders geïnterviewd (Bos et al., 2011; Kok et al., 2017).

Aanbeveling: een onderzoek onder onbedoeld zwangere vrouwen die hebben overwogen hun kind af te staan ter adoptie naar hun recente ervaringen met de begeleiding / begeleidende instanties.

Referenties

Bos, P., Reysoo, F., & Werdmuller, A. (2011). *In één klap moeder, en ook weer niet. Onderzoek naar demografische en sociaal-economische kenmerken en motieven van vrouwen die tussen 1998-2007 in Nederland hun kind ter adoptie hebben afgestaan*. Onderzoeksrapport. Den Bosch: Stichting Ambulante Fiom.

Grotenhuis, M., & Matthijssen, A. (2006). Multiple response. In: Grotenhuis, M., & Matthijssen. (2005). *Basiscursus SPSS: versie 10-14* (pp. 1-16). Van Gorcum, Assen.

Kamerbrief staatssecretaris Blokhuis (11 september 2018). *Plan preventie en ondersteuning onbedoelde (tiener) zwangerschappen*. Te downloaden via: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/09/11/kamerbrief-over-preventie-en-ondersteuning-onbedoelde-zwangerschappen>

Kok, J., Boomen, N. van den, Dane, J., Hilevych, Y., Hoedemaeckers, J., & Walhout, E. (2017). *Beklemd in de scharnieren van de tijd. Beleid, praktijk en ervaringen van afstand ter adoptie door niet-gehuwde moeders in Nederland tussen 1956 en 1984*. Onderzoeksrapport. Nijmegen: Radboud Universiteit. I.o.v. het WODC.

Protocol Afstand ter Adoptie (maart 2015). *Samenwerkingsafspraken van Raad voor de Kinderbescherming, Stichting Fiom, Siriz en Jeugdzorg Nederland over de begeleiding bij een voornemen tot afstand ter adoptie*. Te downloaden via: <https://fiom.nl/sites/default/files/protocol-afstand-ter-adoptie-maart-2015-def.pdf>

Bijlage

Tabel A. De gemaakte keuzes bij een voornemen tot afstand ter adoptie in de periode 2015-2017 (n=196)

Keuze	2015	%	2016	%	2017	%	2015-2017	%
Afstand	16	21.6	17	28.3	19	30.7	52	26.5
Pleegplaatsing	10	13.5	8	13.3	10	16.1	28	14.3
Zelf zorgen	39	52.7	28	46.7	31	50.0	98	50.0
Anders*	4	5.4	4	6.7	1	1.6	9	4.6
Onbekend**	5	6.8	3	5.0	1	1.6	9	4.6
Totaal	74	100	60	100	62	100	196	100

*Drie keer netwerkplaatsing met contact, in één situatie zorgt de verwekker samen met zijn ouders voor het kind, in vijf situaties is de baby overleden rond de bevalling.

** Belangrijke reden voor 'onbekend' is dat de vrouw ten tijde van het verzamelen van de gegevens nog in de besluitvormingsfase zit of dat ze het contact met de instelling heeft verbroken.

Tabel B. Migratieachtergrond van de vrouwen die kiezen voor afstand ter adoptie in 2015-2017 (n=52)

Land	2015	%	2016	%	2017	%	2015-2017	%
Nederlands	9	56.3	10	58.8	11	57.9	30	57.7
Oost-Europees	5	31.3	2	11.8	4	21.0	11	21.2
Italiaans	1	6.2	0	0	0	0	1	1.9
Afrikaans*	1	6.2	0	0	2	10.5	3	5.8
Marokkaans	0	0	2	11.8	1	5.3	3	5.8
Turks	0	0	1	5.9	0	0	1	1.9
Surin/Hindoestaans	0	0	1	5.9	0	0	1	1.9
Vietnamees	0	0	0	0	1	5.3	1	1.9
Onbekend	0	0	1	5.9	0	0	1	1.9
Totaal	16	100	17	100	19	100	52	100

*Met uitzondering van Marokkaans.

Bijlage C. Achtergrond van de Oost-Europese vrouwen met een voornemen afstand in 2015-2017 (n=29)

Land	2015	%	2016	%	2017	%	2015-2017	%
Polen	11	73.3	4	57.1	4	57.1	19	65.5
Roemenië	2	13.3	1	14.3	2	28.6	5	17.2
Bulgarije	0	0	2	28.6	0	0	2	6.9
Voormalig Joegoslavië	1	6.7	0	0	1	14.3	2	6.9
Oekraïne	1	6.7	0	0	0	0	1	3.4
Totaal	15	100	7	100	7	100	29	99.9

Bijlage D. Achtergrond van de Oost-Europese vrouwen die kozen voor afstand in 2015-2017 (n=11)

Land	2015	%	2016	%	2017	%	2015-2017	%
Polen	5	100	1	50	3	75	9	81.8
Roemenië	0	0	1	50	0	0	1	9.1
Voormalig Joegoslavië	0	0	0	0	1	25	1	9.1
Totaal	5	100	2	100	4		11	100

Tabel E. Burgerlijke staat van de vrouwen met een voornemen tot afstand ter adoptie in 2015-2017 (n=196)

	2015	%	2016	%	2017	%	2015-2017	%
Alleenstaand	48	64.9	34	56.7	41	66.1	123	62.8
Partner, niet samenwonend	9	12.2	12	20.0	8	12.9	29	14.8
Gehuwd/samenwonend	16	21.6	12	20.0	13	21.0	41	20.9
Onbekend	1	1.4	2	3.3	0	0	3	1.5
Totaal	74	100	60	100	62	100	196	100

Tabel F. Burgerlijke staat van de vrouwen die kiezen voor afstand ter adoptie in 2015-2017 (n=52)

	2015	%	2016	%	2017	%	2015-2017	%
Alleenstaand	10	62.5	9	52.9	10	52.6	29	55.8
Partner, niet samenwonend	2	12.5	1	5.9	2	10.5	5	9.6
Gehuwd/samenwonend	4	25.0	5	29.4	7	36.8	16	30.8
Onbekend	0	0.0	2	11.8	0	0.0	2	3.8
Totaal	16	100	17	100	19	100	52	100

Tabel G. Woonsituatie van de vrouwen met een voornemen afstand ter adoptie in 2015-2017 (n=196)

	2015	%	2016	%	2017	%	2015-2017	%
Bij ouders	21	28.4	27	45.0	24	38.7	72	36.7
Zelfstandig	38	51.4	25	41.7	30	48.4	93	47.5
In opvang*	10	13.5	2	3.3	6	9.7	18	9.2
Bij vriendin/kennis	4	5.4	3	5.0	2	3.2	9	4.6
Anders/onbekend	1**	1.3	3***	5.0	0	0.0	4	2.0
Totaal	74	100	60	100	62	100	196	100

* Opvang kan betreffen Begeleid Wonen, AZC, COA, crisisopvang of opname in een psychiatrische inrichting.

**Een vrouw die met een reisgezelschap rondreisde om geld te verdienen.

***Een vrouw zonder vaste woon- of verblijfplaats en twee vrouwen van wie de woonsituatie onbekend is.

Tabel H. Woonsituatie van de vrouwen die kiezen voor afstand ter adoptie in 2015-2017 (n=52)

	2015	%	2016	%	2017	%	2015-2017	%
Bij ouders	3	18.8	6	35.3	4	21.0	13	25.0
Zelfstandig	11	68.8	9	52.9	11	57.9	31	59.6
In opvang	2	12.5	0	0.0	3	15.8	5	9.6
Bij vriendin/kennis	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Anders/onbekend	0	0.0	2*	11.8	1**	5.3	3	5.8
Totaal	16	100	17	100	19	100	52	100

*In twee situaties is de woonsituatie onbekend.

**'Anders' betreft hier een studentenkamer.

Tabel I. Rol religie bij voornemen (n=196) en besluit (n=52) tot afstand ter adoptie in 2015-2017

	Voornemen tot afstand		Besluit tot afstand	
		%		%
Religie speelde een rol	43	21.9	11	21.2
Religie speelde geen rol*	153	78.1	41	78.8
Totaal	196	100	52	100

*Ook de situatie waarin de religie onbekend was en niet terugkwam in de motivatie tot afstand is geschaard onder 'religie speelde geen rol'.

Tabel J. Religieuze achtergrond bij voornemen (n=196) en besluit (n=52) tot afstand ter adoptie in 2015-2017

	Voornemen tot afstand		Afstand ter adoptie	
		%		%
Islam	24	12.2	7	13.5
Christendom	14	7.1	2	3.8
Hindoeïsme	3	1.5	2	3.8
Jehova's getuigen	2	1.0	0	0
Religie speelde geen rol	153	78.1	41	78.8
Totaal	196	100	52	100

Tabel K. Stadium zwangerschap bij ontdekking betreffende de vrouwen met een voornemen tot afstand in 2015-2017 (n=196)

Ontdekking zwangerschap bij:	Aantal in 2015	%	Aantal in 2016	%	Aantal in 2017	%	2015-2017	%
< 20 weken gepland zwanger	2	2.7	0	0	3	4.8	5	2.6
< 20 weken ongepland zwanger	7	9.5	8	13.3	13	21.0	28	14.3
20 - 25 weken	10	13.5	12	20.0	9	14.5	31	15.8
25 - 30 weken	6	8.1	10	16.7	10	16.1	26	13.3
30 - 35 weken	4	5.4	15	25.0	7	11.3	26	13.3
35 - 40 weken	6	8.1	2	3.3	3	4.8	11	5.6
Vlak voor/bij start bevalling	6	8.1	5	8.3	7	11.3	18	9.2
Onbekend	33	44.6	8	13.3	10	16.1	51	26.0
Totaal	74	100	60	100	62	100	196	100

Tabel L. Stadium zwangerschap bij ontdekking betreffende de vrouwen die besluiten tot afstand ter adoptie in 2015-2017 (n=52)

Ontdekking zwangerschap bij:	Aantal in 2015	%	Aantal in 2016	%	Aantal in 2017	%	2015-2017	%
< 20 weken ongepland zwanger	2	12.5	2	11.8	1	5.3	5	9.6
20 - 25 weken	4	25.0	5	29.4	3	15.8	12	23.1
25 - 30 weken	0	0	4	23.5	5	26.3	9	17.3
30 - 35 weken	1	6.3	4	23.5	4	21.1	9	17.3
35 - 40 weken	0	0	0	0	2	10.5	2	3.8
Vlak voor/bij start bevalling	2	12.5	0	0	2	10.5	4	7.7
Onbekend	7	43.8	2	11.8	2	10.5	11	21.2
Totaal	16	100.1	17	100	19	100	52	100

Tabel M. Stadium zwangerschap bij aanmelding hulpverlenende instantie betreffende de vrouwen met een voornemen tot afstand in 2015-2017 (n=196)

Aanmelding bij zwangerschap van:	2015	%	2016	%	2017	%	2015-2017	%
< 20 weken	1	1.4	1	1.7	4	6.4	6	3.1
20 - 25 weken	5	6.8	6	10.0	6	9.7	17	8.7
25 - 30 weken	18	24.3	15	25.0	14	22.6	47	24.0
30 - 35 weken	14	18.9	19	31.7	18	29.0	51	26.0
35 - 40 weken	22	29.7	7	11.7	6	9.7	35	17.9
Tijdens of na de bevalling	14	18.9	12	20.0	14	22.6	40	20.4
Totaal	74	100	60	100	62	100	196	100

Tabel N. Stadium zwangerschap bij aanmelding hulpverlenende instantie betreffende de vrouwen die besluiten tot afstand ter adoptie in 2015-2017 (n=52)

Aanmelding bij zwangerschap van:	2015	%	2016	%	2017	%	2015-2017	%
< 20 weken	0	0	0	0	0	0	0	0
20 - 25 weken	0	0	1	5.9	0	0	1	1.9
25 - 30 weken	4	25.0	6	35.3	5	26.3	15	28.8
30 - 35 weken	2	12.5	6	35.3	6	31.6	14	26.9
35 - 40 weken	7	43.8	0	0	2	10.5	9	17.3
Tijdens of na de bevalling	3	18.8	4	23.5	6	31.6	13	25.0
Totaal	16	100.1	17	100	19	100	52	99.9

Tabel O. De gemaakte keuzes bij voornemens tot afstand ter adoptie waarbij geheimhouding speelt in 2015-2017 (n=48)

De gemaakte keuzes:	Geheimhouding blijft in stand	% over totaal (n=48)	Geheimhouding is opgeheven	% over totaal (n=48)	Totaal	%
Afstand ter adoptie	20	41.7	1	2.1	21	43.8
Pleegplaatsing	6	12.5	0	0	6	12.5
Zelf zorgen	0	0	14	29.2	14	29.2
Anders	7	14.6	0	0	7	14.6
Totaal	33	68.8	15	31.3	48	100

Tabel P. Is de biologische vader op de hoogte van het voornemen tot afstand ter adoptie in 2015-2017 (n=196)?

De biologische vader is:	2015	%	2016	%	2017	%	2015-2017	%
Op de hoogte	41	55.4	30	50.0	43	69.4	114	58.2
Niet op de hoogte	26	35.1	28	46.7	18	29.0	72	36.7
Onbekend	7	9.5	2	3.3	1	1.6	10	5.1
Totaal	74	100	60	100	62	100	196	100

Tabel Q. Is de biologische vader betrokken bij het voornemen tot afstand ter adoptie in 2015-2017 (n=196)?

De biologische vader is:	2015	%	2016	%	2017	%	2015-2017	%
Betrokken	27	36.4	17	28.3	28	45.2	72	36.7
Niet betrokken	42	56.8	42	70.0	33	53.2	117	59.7
Onbekend	5	6.8	1	1.7	1	1.6	7	3.6
Totaal	74	100	60	100	62	100	196	100

Tabel R. Is de biologische vader op de hoogte van het besluit tot afstand ter adoptie in 2015-2017 (n=52)?

De biologische vader is:	2015	%	2016	%	2017	%	2015-2017	%
Op de hoogte	5	31.3	2	11.8	11	5.3	18	34.6
Niet op de hoogte	11	68.8	13	76.4	8	42.1	32	61.5
Onbekend	0	0.0	2	11.8	0	0.0	2	3.9
Totaal	16	100	17	100	19	100	52	100

Tabel S. Is de biologische vader betrokken bij het besluit tot afstand ter adoptie in 2015-2017 (n=52)?

De biologische vader is:	2015	%	2016	%	2017	%	2015-2017	%
Betrokken	3	18.8	2	11.8	6	31.6	11	21.2
Niet betrokken	13	81.3	14	82.3	13	68.4	40	76.9
Onbekend	0	0.0	1	5.9	0	0.0	1	1.9
Totaal	16	100	17	100	19	100	52	100

Tabel T. Het geslacht van de afgestane kinderen in 2015-2017 (n=52)

Geslacht	2015	%	2016	%	2017	%	2015- 2017	%
Jongetje	11	68.8	6	35.3	9	47.4	26	50.0
Meisje	4	25.0	11	64.7	10	52.6	25	48.1
Onbekend	1	6.3	0	0	0	0	1	1.9
Totaal	16	100	17	100	19	100	52	100